

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ), Γ' Κ.Π.Σ.	
ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2.1.2.	“Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου”
ΜΕΤΡΟ 2.1.	“Αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης”
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΕΩΝ 2.1.2. β	“Αποτίμηση του τρόπου λειτουργίας των υπηρεσιών και των θεσμοθετημένων οργάνων της εκπαίδευσης”
ΠΡΑΞΗ	“Αξιολόγηση Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης”

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Γενικά Ερευνητικά Δεδομένα και Πρώτες Διαπιστώσεις

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΛΑΧΟΣ,**

Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: **ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΔΑΓΚΛΗΣ,**

Πρόεδρος του Τμήματος Ποιότητας της Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου,
Διευθυντής του Ινστιτούτου Διαστημικών Εφαρμογών & Τηλεπισκόπησης
του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών

Για τη σύνταξη του τεύχους εργάστηκαν οι: Αναστασία Πατούνα, φιλόλογος ΜΑ, αποσπασμένη στο Π.Ι., Ευαγγελία Βαρέση, Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, αποσπασμένη στο Π.Ι. και Χαρά Χαλά, φιλόλογος ΜΑ, αποσπασμένη στο Π.Ι., με την επίβλεψη της Καίτης Ζουγανέλη, Παρέδρου ε.θ. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το περιεχόμενο αντλήθηκε από το υλικό των Ομάδων Εργασίας της έρευνας. Για την καλλιτεχνική επιμέλεια του τεύχους εργάστηκε η Δόμνα Μπογδάνου, καθηγήτρια Γραφιστικής, αποσπασμένη στο Π.Ι.

Μάρτιος - Απρίλιος 2008

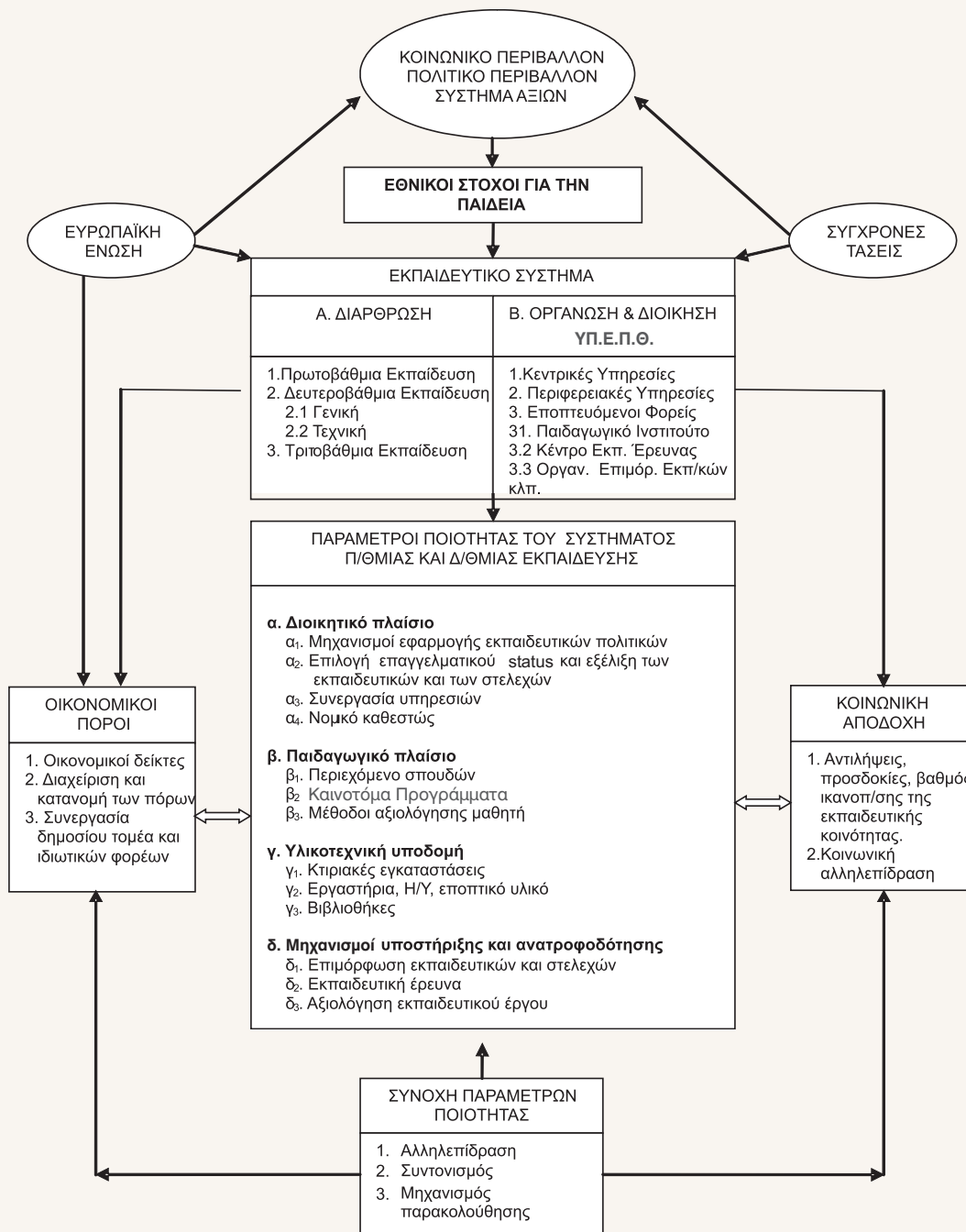
Η ποιότητα της εκπαίδευσης αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες ζήτημα προτεραιότητας για τα εκπαιδευτικά συστήματα στο ευρωπαϊκό αλλά και στο ευρύτερο διεθνές περιβάλλον. Ο ορισμός ωστόσο της ποιότητας της εκπαίδευσης, και κατά συνέπεια η αποτίμησή της, είναι ένα εξαιρετικά πολύπλοκο θέμα, το οποίο επηρεάζεται από κοινωνικές και ιστορικές συγκυρίες αλλά και πολιτικές επιλογές.

Η ποιότητα της εκπαίδευσης διαμορφώνεται από μια σειρά παραμέτρων, οι οποίες αλληλοεπηρεαζόμενες θα πρέπει να προωθούν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του εκπαιδευτικού συστήματος. Το Τμήμα Ποιότητας της Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ανέλαβε, τον Σεπτέμβριο του 2005, το έργο «Αξιολόγηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», με σκοπό να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου για την παρακολούθηση της προόδου στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και τη βελτίωση της ποιότητάς του. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας διενεργήθηκε ποσοτική και ποιοτική έρευνα πεδίου (Ανοιξη 2007), η οποία, με βάση τη συστηματική προσέγγιση, επικεντρώθηκε στη σχολική μονάδα, για τη διερεύνηση των παραμέτρων που, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης, συναποτελούν το εκπαιδευτικό σύστημα και επηρεάζουν την ποιότητά του. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης της ποιότητας της εκπαίδευσης αναμένεται πως θα συμβάλουν αποτελεσματικά α) στην υιοθέτηση ενιαίων δεικτών για την παρακολούθηση της προόδου που επιτελείται στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, β) στη συγκέντρωση αξιόπιστων στοιχείων για την αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης και για τη διατύπωση προτάσεων σχετικών με ενδεχόμενες βελτιωτικές παρεμβάσεις.

Στο παρόν τεύχος, το υλικό του οποίου αντλήθηκε από το έργο των Ομάδων Εργασίας της έρευνας, παρουσιάζονται ορισμένα χαρακτηριστικά ευρήματα ανά θεματικό άξονα, τα οποία παρουσιάστηκαν στις δύο ημερίδες (Αθήνα, Θεσσαλονίκη), με σκοπό να σκιαγραφηθεί το «κλίμα» που επικρατεί στην εκπαίδευση. Οι απαντήσεις αυτές δεν πρέπει να θεωρηθούν ως τελικά συμπεράσματα της έρευνας. Άλλωστε, έχει διασαφηνιστεί σε πολλές ευκαιρίες ότι οι παράμετροι ποιότητας της εκπαίδευσης δεν λειτουργούν ως αυτόνομες οντότητες, αλλά αλληλοεπηρεάζονται, τόσο μεταξύ τους όσο και με εξωτερικούς παράγοντες, για να δώσουν τελικά την εικόνα της ποιότητας στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία. Για τον λόγο αυτό, κατά τη διερεύνηση του προβλήματος της ποιότητας της εκπαίδευσης, στόχος πρέπει να είναι όχι μόνον η αποτίμηση της κάθε παραμέτρου χωριστά, αλλά, κυρίως, η ανάδειξη του τρόπου αλληλεπίδρασης και συνέργειας όλων των παραμέτρων κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της ποιότητας (συνοχή παραμέτρων). Λεπτομερείς αναλύσεις και συμπεράσματα μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να αναζητήσει στο τελικό τεύχος μελέτης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Δημήτριος Βλάχος
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Επιστημονικός Υπεύθυνος του Έργου

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΧΗ

Σύμφωνα με τη βασική παραδοχή της ερευνητικής μελέτης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η ποιότητα στην εκπαίδευση μπορεί να θεωρηθεί ότι καθορίζεται από ένα σύνολο παραμέτρων που τη χαρακτηρίζουν και που αλληλοεπηρεαζόμενες διαμορφώνουν τελικά την εικόνα της. Οι αρχικές παράμετροι εξαρτώνται από επιμέρους παράγοντες (υποπαραμέτρους), γεγονός που αποδεικνύει την πολυπλοκότητα και τη στοχαστική φύση του προβλήματος.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η ερευνητική προσπάθεια του Τμήματος Ποιότητας της Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την Αξιολόγηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ξεκίνησε το 2005 και υλοποιήθηκε στις ακόλουθες τέσσερις φάσεις:

- ⊙ καθορισμός των παραμέτρων ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος,
- ⊙ βιβλιογραφική έρευνα, καταγραφή και κριτική αποτίμηση της ελληνικής εκπαίδευσης,
- ⊙ έρευνα πεδίου (ποσοτική και ποιοτική),
- ⊙ διάχυση αποτελεσμάτων και σύνταξη Τελικού Τεύχους Μελέτης.

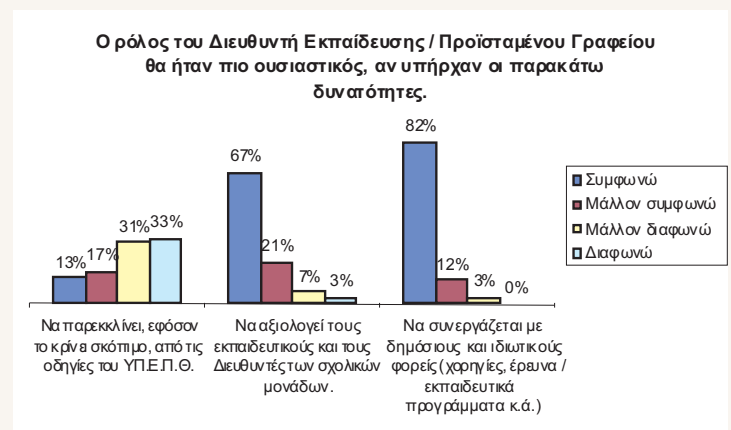
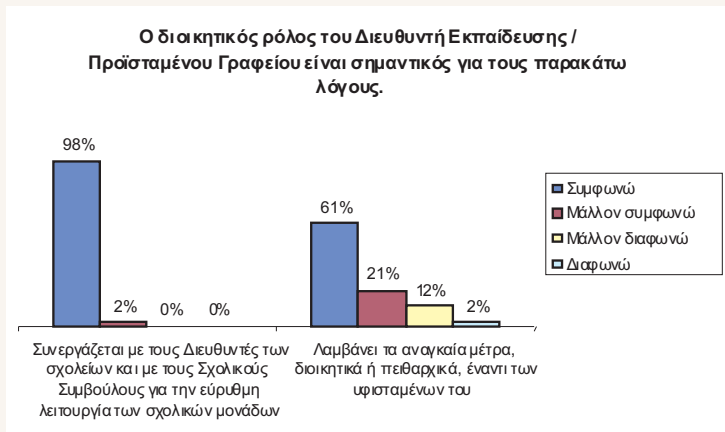
Το δείγμα της ποσοτικής έρευνας, στην έρευνα πεδίου της τρίτης φάσης, αποτέλεσαν εκατό σχολικές μονάδες, κατανεμημένες σε ολόκληρη τη χώρα, οι οποίες επιλέχθηκαν με κριτήρια τον βαθμό αστικότητας, τα κοινωνικο-οικονομικά περιβάλλοντα, τη γεωγραφική/ περιφερειακή εκπροσώπηση, τους τύπους σχολείων, την οργανικότητα και το ωράριο λειτουργίας. Στα μέλη των συγκεκριμένων σχολικών μονάδων (Διευθυντής, εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς) και της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας που συνδέονται με αυτές (Διευθυντές και Προϊστάμενοι Γραφείων Εκπαίδευσης, Σχολικοί Σύμβουλοι και Υπεύθυνοι Σχολικών Δραστηριοτήτων) διανεμήθηκαν ειδικά διαμορφωμένα ερωτηματολόγια, η λειτουργικότητα των οποίων δοκιμάστηκε μέσω πιλοτικής εφαρμογής σε δέκα σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Με την ποσοτική έρευνα επιχειρήθηκε η σκιαγράφηση των απόψεων της εκπαιδευτικής κοινότητας για τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία της σχολικής μονάδας και η ανίχνευση των διαφαινόμενων τάσεων ως προς τις παραμέτρους ποιότητας, όπως αυτές ορίστηκαν από τη θεωρητική παραδοχή της μελέτης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Η ποιοτική έρευνα με τη σειρά της εστίασε σε δέκα από τις εκατό σχολικές μονάδες της ποσοτικής, με στόχο την περαιτέρω εμβάθυνση και ερμηνεία των ποσοτικών δεδομένων. Στα σχολεία αυτά πραγματοποιήθηκαν επιτόπια παρατήρηση και ημιδομημένες συνεντεύξεις με τα μέλη της σχολικής μονάδας, της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας και τοπικών φορέων (π.χ. Νομαρχιακές Επιτροπές, Π.Ε.Κ.).

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ		ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
Μέθοδος	Ερωτηματολόγια	Ημι-δομημένες συνεντεύξεις και παρατήρηση
Δείγμα N=	4.164 ερωτώμενοι, που σχετίζονται με τις 100 σχολικές μονάδες -μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, Διευθυντές/τριες σχολικών μονάδων -Σχολικοί Σύμβουλοι, Προϊστάμενοι / Διευθυντές/τριες Εκπαίδευσης, Υπεύθυνοι Σχολικών Δραστηριοτήτων	10 σχολικές μονάδες από τις 100 της ποσοτικής έρευνας -μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, Διευθυντές/τριες σχολικών μονάδων -Σχολικοί Σύμβουλοι, Προϊστάμενοι / Διευθυντές/τριες Εκπαίδευσης, Υπεύθυνοι Σχολικών Δραστηριοτήτων
Χρόνος Υλοποίησης: Μάρτιος - Ιούνιος 2007		

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

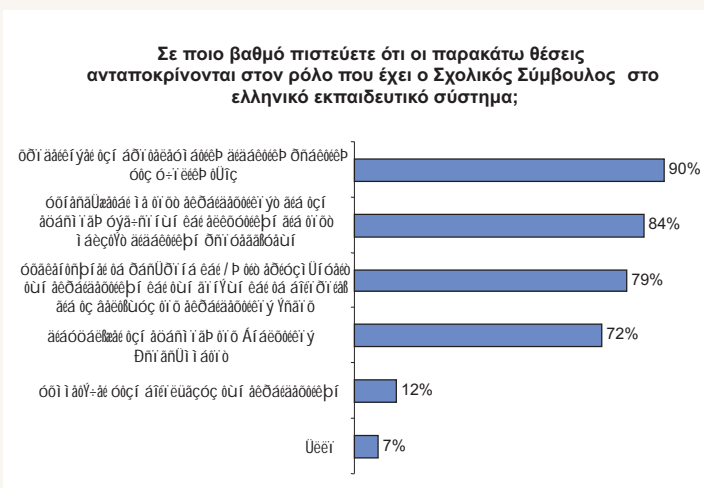
- Η σχολική αποτελεσματικότητα συναρτάται με τέσσερα χαρακτηριστικά του σχολικού κλίματος: καινοτομία και ανάπτυξη, ποιότητα και αποτελεσματικότητα, συλλογική στόχευση και συνοχή, ικανοποίηση (αναγνώριση) και ταυτότητα.
- Τα διοικητικά στελέχη της εκπαίδευσης αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους ως διεκπεραιωτές κρατικών εγγράφων και ως διευκολυντές της υλοποίησης αποφάσεων που έχουν ληφθεί σε κεντρικό επίπεδο: θεωρούν αδιανόητο να παρεκκλίνουν από τις οδηγίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ., ακόμα κι αν αυτό κρίνεται απαραίτητο για να επιλυθούν κατά περίπτωση δυσκολίες.
- Στην πλειονότητά τους τα διοικητικά στελέχη δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν να ασκούν έλεγχο και να προβαίνουν σε πειθαρχική δίωξη των υφισταμένων τους, αλλά παράλληλα θεωρούν απαραίτητη την καθιέρωση της αξιολόγησης και κρίνουν ότι ένα μέρος των αρμοδιοτήτων τους πρέπει να είναι και η αξιολόγηση των υφισταμένων.
- Σε σημαντικό ποσοστό τα διοικητικά στελέχη θεωρούν ότι στο μέλλον είναι απαραίτητο να δέχονται χορηγίες από ιδιωτικούς ή κρατικούς φορείς, προκειμένου να έχουν τους απαραίτητους πόρους για να διεκπεραιώνουν πιο αποτελεσματικά και άνετα το έργο τους.

- ☞ «Πιστεύω ότι κάθε σχολείο πρέπει να αυτοδιοικείται (...) και κάθε σχολική μονάδα να διαχειρίζεται από μόνη της τα οικονομικά της, γιατί μόνο αυτή ξέρει τις ανάγκες της. (...) Στο θέμα της αναζήτησης εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης δεν υπάρχει κεντρική κατεύθυνση (...), αν υπήρχε, ίσως τα σχολεία να μπορούσαν να βρουν χορηγούς (...) γίνονται κάποια πράγματα αποσπασματικά, αλλά δεν υπάρχει κεντρική κατεύθυνση.» (Προϊστάμενος Τεχνικής Εκπαίδευσης)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

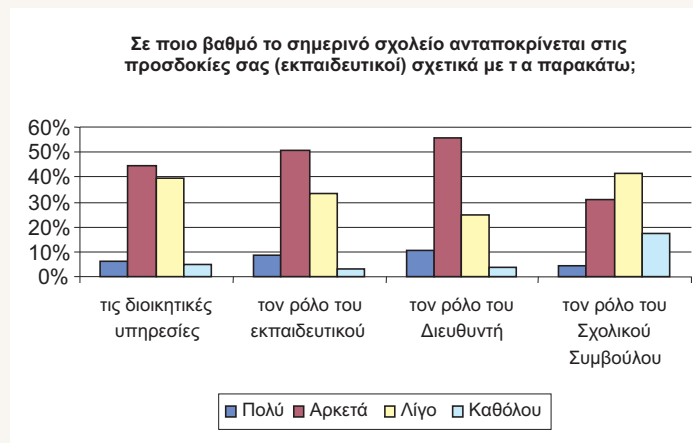
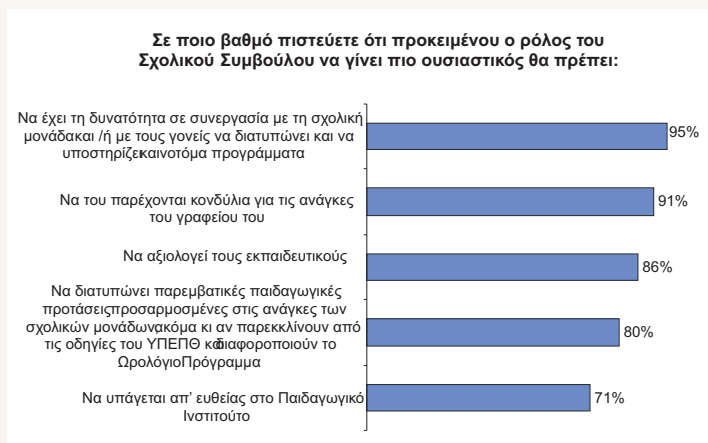
- Η εκπαιδευτική κοινότητα αναγνωρίζει τη σημασία του Σχολικού Συμβούλου για την επιστημονική αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, επιβεβαιώνει ωστόσο τις δυσκολίες στην άσκηση του έργου του: υπερβολικός αριθμός σχολικών μονάδων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά του, πολλαπλότητα ρόλων (ειδικός παιδαγωγός, παιδοψυχολόγος, σύμβουλος οικογένειας, κοινωνικός λειτουργός), έλλειψη οικονομικής υποστήριξης για το επιμορφωτικό έργο και μειωμένη αποδοχή.
- Οι περισσότεροι από τους Σχολικούς Συμβούλους θεωρούν ότι το έργο τους είναι κυρίως συμβουλευτικό: διευκολύνουν την εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος, υποστηρίζουν καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις, λειτουργούν ως μεσάζοντες μεταξύ των εκπαιδευτικών, των γονέων και όσων χαράσσουν εκπαιδευτική πολιτική.
- Οι Σχολικοί Σύμβουλοι, στη συντριπτική τους πλειονότητα, θεωρούν ότι στις αρμοδιότητές τους θα έπρεπε να συγκαταλέγονται: η διατύπωση παρεμβατικών παιδαγωγικών προτάσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των σχολικών μονάδων, ακόμα και αν παρεκκλίνουν από τις κεντρικές οδηγίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και διαφοροποιούν το Ωρολόγιο Πρόγραμμα, η υποστήριξη Καινοτόμων Προγραμμάτων σε συνεργασία με τη σχολική μονάδα και /ή με τους γονείς και η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

- «Είμαστε κι εμείς λίγο στα σχολεία -κι έχουν δίκιο σ' αυτό- έπρεπε να είμαστε μια φορά την εβδομάδα και δεν προλαβαίνουμε να πάμε. (...) Πολύ θα θέλαμε κι εμείς υποστήριξη, μια γραμματεία, μια υλικοτεχνική υποδομή. Εγώ τα κάνω όλα μόνος μου.» (Σχολικός Σύμβουλος)
- «Μια πρόχειρη καταμέτρηση που έκανα (γιατί οι Σχολικοί Σύμβουλοι των ξένων γλωσσών καλύπτουμε και την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση) είναι περίπου 850 σχολεία: 450 είναι τα Δημοτικά και περίπου 400 τα Γυμνάσια, τα Λύκεια και τα Τ.Ε.Ε. (...) Πιστεύω ότι θα ήταν καλό επίσης να υπάρχουν διαφορετικοί σύμβουλοι για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Είναι άλλη η ψυχολογία, άλλη η αντιμετώπιση, άλλες οι ανάγκες στα παιδιά. Επίσης το Λύκειο είναι ξεχωριστή η βαθμίδα και θέλει ιδιαίτερη φροντίδα και παρακολούθηση.» (Σχολικός Σύμβουλος)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- «Τώρα στα καλά καθούμενα να πάω εγώ σε ένα σχολείο και να αρχίσω να τους λέω ότι το μάθημα ιδανικά είναι έτσι, δεν το κάνω! Εκτός αν ζητηθεί. Αλλά δεν θα ήθελα να το κάνω, γιατί νομίζω ότι η σχέση που έχουν οι μαθητές με τον δάσκαλό τους είναι πολύ διαφορετική και καθορίζει κατά κάποιον τρόπο την ποιότητα του μαθήματος (...). Και γιατί να είναι καλός ο άλλος απέξω; Δεν ξέρει τις ιδιαιτερότητες του Κωστάκη, του Γιαννάκη, ποιο παιδί θέλει κάποια άλλη μεταχείριση, ποιο θέλει να το ενθαρρύνεις, ποιο δεν θέλει. Και αυτά τα ξέρει μόνο ο εκπαιδευτικός.» (Σχολικός Σύμβουλος)
- «Το να με καλεί εμένα ο Σύμβουλος, δεν μου λέει τίποτα· εμένα με ενδιαφέρει να είναι στον χώρο τον μάχιμο, να δει τι ακριβώς συμβαίνει. (...) Δεν μπορεί να κυνηγάει μόνο ορισμένα σχολεία ή κάποιες επιτροπές ή οτιδήποτε άλλο ή πώς θα κάνει ένα δικό του δημοσίευμα κ.λπ. Ο σκοπός είναι άλλος, χρειάζεται καθημερινά να είναι μάχιμος και δίπλα στον εκπαιδευτικό. Πού είναι;» (εκπαιδευτικός)

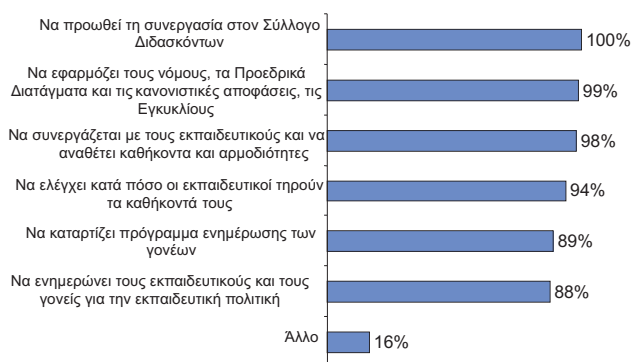

- «Τον Σύμβουλο ουσιαστικά θα πρέπει τουλάχιστον να τον βλέπω εγώ μια φορά τον μήνα, αν θέλει να έχει μια ουσιαστική παρέμβαση· να ανταλλάξω απόψεις μαζί του, να έρθει να με δει, να με ακούσει, να δει τι κάνω μέσα στην τάξη. Γιατί εγώ δεν έχω πρόβλημα να μπει· όχι στη λογική όμως του να με κατακεραυνώσει, αλλά του να μου δείξει πέντε δρόμους, να μου πει πέντε κουβέντες, να δω τι μπορώ να κάνω.» (εκπαιδευτικός)
- «Έχει έρθει και έχουμε μιλήσει. Έχει μιλήσει με όλους τους δασκάλους, θέλει να μας βοηθήσει, αλλά είναι πιο πολύ της θεωρίας και σου λέει ο ένας είπε αυτό, ο άλλος είπε αυτό· δηλαδή δεν σου λέει επί της ουσίας κάνε αυτό, ενώ θέλει να βοηθήσει και είναι πολύ γλυκός άνθρωπος.» (εκπαιδευτικός)

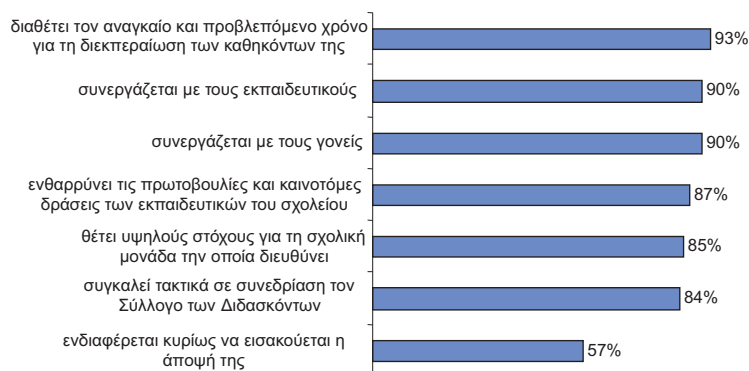
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Ο ρόλος του/της Διευθυντή/τριας της σχολικής μονάδας είναι καθοριστικός για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, στο μέτρο που συνδέεται με την: α) απορρόφηση και αξιοποίηση οικονομικών πόρων, β) προώθηση καινοτόμων δράσεων, γ) ενίσχυση της αυτοεκτίμησης μαθητών και εκπαιδευτικών και δ) εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας.
- Οι Διευθυντές/τριες στην πλειονότητά τους θεωρούν ότι κύριος ρόλος τους είναι να εφαρμόζουν τις εγκυκλίους, αλλά και να διασφαλίζουν την ηρεμία και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, καθώς και μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων. Επιπλέον, αντιλαμβάνονται ως αρμοδιότητά τους να αναθέτουν καθήκοντα στους εκπαιδευτικούς και να ελέγχουν σε ποιον βαθμό αυτοί τα εφαρμόζουν.
- Στους Συλλόγους των Διδασκόντων περισσότερο ανακοινώνονται προελημμένες αποφάσεις παρά συναποφασίζονται τα θέματα και οι λύσεις τους.
- Η εξάρτηση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση συχνά οδηγεί στην καθυστερημένη εκταμίευση χρημάτων λόγω γραφειοκρατίας, ενώ κάποιες φορές οδηγεί σε διαφωνίες όσον αφορά στην έγκριση ή όχι κονδυλίων.
- Η σχολική μονάδα χαρακτηρίζεται από αδράνεια και εσωστρέφεια. Η έλλειψη κινήτρων και η αδυναμία αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού αποδεικνύεται στην πράξη ως ο μηχανισμός που καταπνίγει κάθε αξιόλογη προσπάθεια.

Ανάμεσα στα κυριότερα καθήκοντα του/της Διευθυντή/τριας είναι τα παρακάτω:

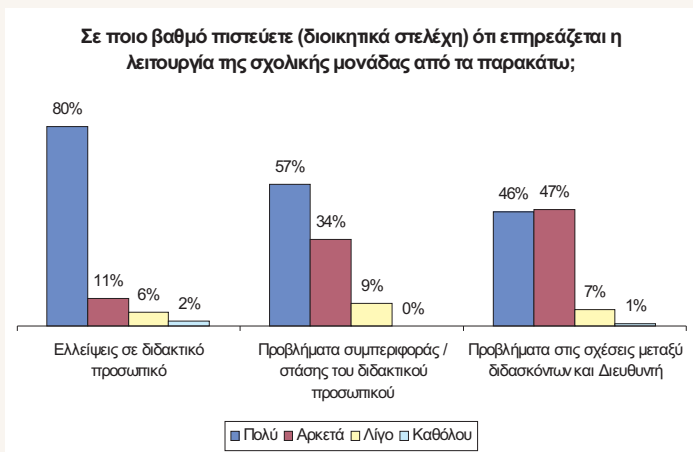

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε (εκπαιδευτικοί) ότι η Διεύθυνση της σχολικής μονάδας, στην οποία υπηρετείτε, ανταποκρίνεται στα ακόλουθα:

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

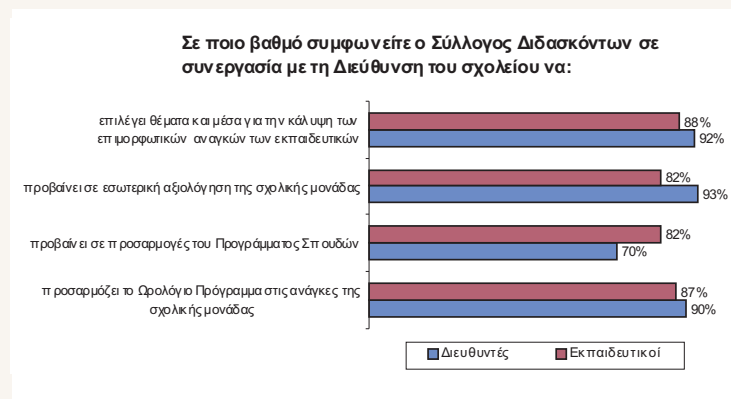
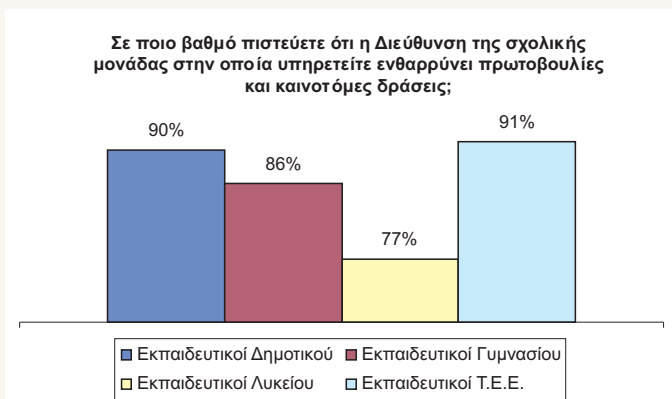
- Η βελτίωση της ποιότητας στη διαχείριση των σχολικών μονάδων προϋποθέτει την επιμόρφωση των Διευθυντών/τριών σε θέματα διοίκησης, την αλλαγή στον τρόπο και στα κριτήρια επιλογής τους, την παροχή κινήτρων και την αναγνώριση κάθε προσπάθειας και αποδοτικής πρακτικής.
- Η κάλυψη όλων των σχολικών μονάδων με το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό (γραμματείς) και η ενίσχυση (θεσμική και διοικητική) του ρόλου των Υποδιευθυντών/τριών θα ανακούφιζε τους/τις Διευθυντές/τριες των σχολικών μονάδων από τον υπερβολικό φόρτο που προκαλούν καθημερινά και απρόβλεπτα μικροπροβλήματα. Με αυτήν την προϋπόθεση οι Διευθυντές/τριες θα μπορούσαν να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο και ενέργεια σε εν γένει εκπαιδευτικά θέματα που προάγουν το επιστημονικό - παιδαγωγικό έργο της σχολικής μονάδας.

- «Ο Σύλλογος Διδασκόντων λειτουργεί στον βαθμό που ο Διευθυντής δραστηριοποιείται να τους καλέσει για κάποια θέματα· πολύ σπάνια θα έλεγα εγώ ότι μπαίνουν θέματα που είναι για τον Σύλλογο.» (Διευθυντής)
- «Είμαι ο υπεύθυνος οικονομικός διαχειριστής (...), συμμετέχω στη Σχολική Επιτροπή αναγκαστικά σαν εκπρόσωπος μαζί με τον Υποδιευθυντή του σχολείου· πρέπει να τρέχω για να βρω πώς θα λειτουργήσει το σχολείο, τι θα κάνει, αν θα έχει μάθημα, πώς θα γίνει με το πρόγραμμα, πώς θα εφημερεύει ο συνάδελφος, αν κατέθεσε και πότε κατέθεσε την βαθμολογία· ό,τι και να συμβεί υπόλογος είναι ο Διευθυντής. (...) Είμαι υπεύθυνος για εγγραφές, για μεταγραφές, για επικοινωνίες με τους διάφορους φορείς, με τους γονείς, με τον κάθε γονιό, με τον κάθε παράξενο γονιό, με τον κάθε παράξενο εκπαιδευτικό· τα πάντα περνάνε από τα χέρια σου. (...) Ο Διευθυντής, όταν θελήσει, μπορεί να είναι, ουσιαστικά και τυπικά, απόλυτος άρχων, το οποίο δεν είναι καλό τελικά.» (Διευθυντής)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Η ουσιαστική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη σχολική μονάδα στην οποία υπηρετούν, θα έχει ως αποτέλεσμα τη δραστηριοποίησή τους, την ουσιαστική εμπλοκή τους στο παραγόμενο εκπαιδευτικό έργο και την περαιτέρω επαγγελματική τους ανάπτυξη.
- Η μεγαλύτερη *αυτονομία* και *αυτοδιαχείριση* των σχολικών μονάδων τόσο σε επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας όσο και σε επίπεδο Ωρολογίου Προγράμματος, Προγράμματος Σπουδών, εσωτερικής αξιολόγησης και επιμόρφωσης βρίσκει σύμφωνη την πλειονότητα των Διευθυντών/τριών και των εκπαιδευτικών. Η συμφωνία αυτή όμως κρίνεται περισσότερο ως θεωρητική αποδοχή και λιγότερο ως εφαρμοσμένη πρακτική, στο μέτρο που λίγες σχολικές μονάδες είναι έτοιμες να υιοθετήσουν πρακτικές αυτοδιαχείρισης.

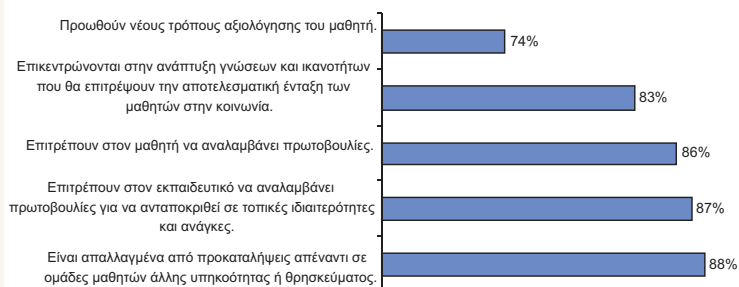

- ☞ «Έτσι όπως είναι δομημένη η εκπαίδευση στην Ελλάδα, στον Διευθυντή δίνεται η δυνατότητα και πολλές πρωτοβουλίες να αναλάβει προς μια θετική κατεύθυνση, αλλά -εδώ που τα λέμε- και προς αρνητική κατεύθυνση (...), γιατί ουσιαστικά άμεση και ουσιαστική εποπτεία στον χώρο της εκπαίδευσης δεν υπάρχει.» (Διευθυντής)
- ☞ «Ο Διευθυντής πέρα από το να εμπνεύσει χρειάζεται και να υποχρεώσει. Το κλίμα της υποχρέωσης δεν δημιουργεί καλές προϋποθέσεις λειτουργίας ενός σχολείου και ουσιαστικά παίζει πάνω στην κόψη ενός ξυραφιού. Καμιά φορά χρειάζεται και το μαστίγιο και το καρότο που λέμε. Όμως ο Διευθυντής δεν μπορεί να είναι ο μοναδικός παράγοντας έμπνευσης, κακά τα ψέματα.» (Διευθυντής)
- ☞ «Αν μπει σε μια λογική ότι εδώ οι αρμοδιότητές μου είναι καθαρά γραφειοκρατικές, το έχεις χάσει το παιχνίδι.» (Διευθυντής)

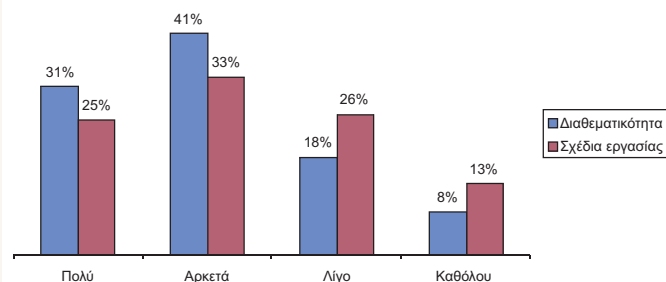
Περιεχόμενο Σπουδών

- Το νέο διδακτικό πλαίσιο, όπως διαμορφώνεται από το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα (Α.Π.Σ.), επιτρέπει, κατά τη γνώμη των Σχολικών Συμβούλων, σε εκπαιδευτικούς και μαθητές την *ανάληψη πρωτοβουλιών*, προωθεί *νέους τρόπους αξιολόγησης* των μαθητών, είναι *απαλλαγμένο από προκαταλήψεις* απέναντι σε ομάδες μαθητών άλλης υπηκοότητας και θρησκείματος και επικεντρώνεται *στην ανάπτυξη γνώσεων και ικανοτήτων που θα επιτρέψουν την αποτελεσματική ένταξη των μαθητών στην κοινωνία*.
- Τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών αποτελούν, σε σημαντικό βαθμό, κείμενα αναφοράς για τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι, ωστόσο, αφήνουν κάποια περιθώρια για μια πιο προσωπική και περισσότερο παρεμβατική εκ μέρους τους εκπαιδευτική λειτουργία, με βάση τις ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης κάθε φορά εκπαιδευτικής συνθήκης (σχολείο, τάξη, τμήμα) και την προσωπική τους εκπαιδευτική θεωρία.
- Ο νέος διδακτικός προσανατολισμός που προτείνουν κυρίως το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και τα νέα Α.Π.Σ. δεν φαίνεται να διαμορφώνει ένα νέο εκπαιδευτικό κλίμα στα σχολεία, καθώς οι εκπαιδευτικοί της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι επιφυλακτικοί ως προς την επιβαλλόμενη καινοτομία.
- Η ανεπάρκεια του σχολικού χρόνου τονίζεται από μαθητές, εκπαιδευτικούς, Διευθυντές/τριες, Σχολικούς Συμβούλους και Προϊσταμένους Διευθύνσεων ή Γραφείων Εκπαίδευσης.

Αξιολογώντας τη συνολική φιλοσοφία του Δ.Ε.Π.Π.Σ. και των Α.Π.Σ. κατά πόσο πιστεύετε (Σχολικοί Σύμβουλοι) ότι αυτά έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά;

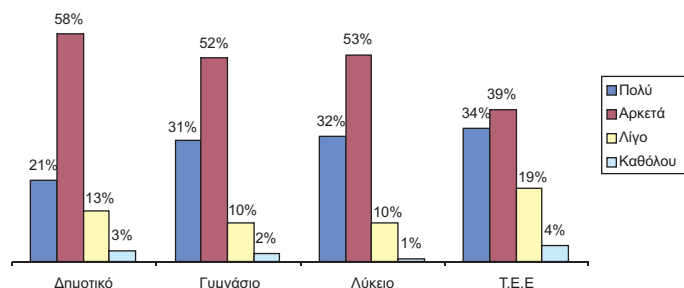

Έχετε ενημερωθεί (εκπαιδευτικοί) για τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και τη διδακτική μέθοδο σχεδίου εργασίας;

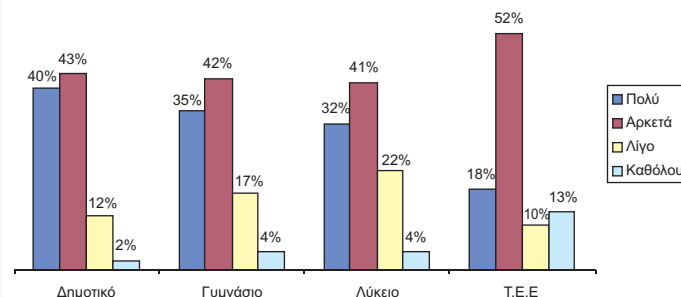

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

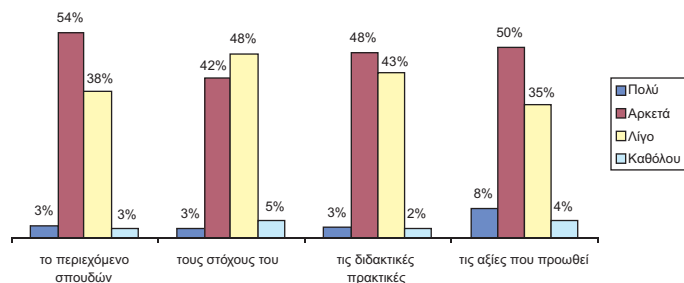
Κατά πόσο συμβουλευέστε (εκπαιδευτικοί) τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών;

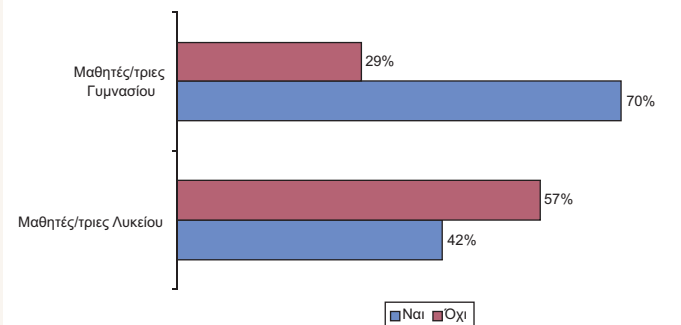
Συμβουλευέστε το βιβλίο του εκπαιδευτικού / οδηγίες διδασκαλίας για την οργάνωση της διδασκαλίας σας;

Σε ποιο βαθμό το σημερινό σχολείο ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σας (εκπαιδευτικοί) σχετικά με τα παρακάτω;

Ο χρόνος που αφιερώνεται στη διδασκαλία κάθε μαθήματος επαρκεί για να κατανοήσεις την ύλη;

«Παλιά με το 5ωρο τα παιδιά ήταν καλύτερα στα μαθήματα και είχαν και περισσότερο χρόνο (...) να παίζουν. (...) Αυξάνουμε τις ώρες σε βάρος της ποιότητας: (...) ποιότητα θέλουμε όχι ποσότητα.» (Διευθυντής)

Περιεχόμενο Σπουδών

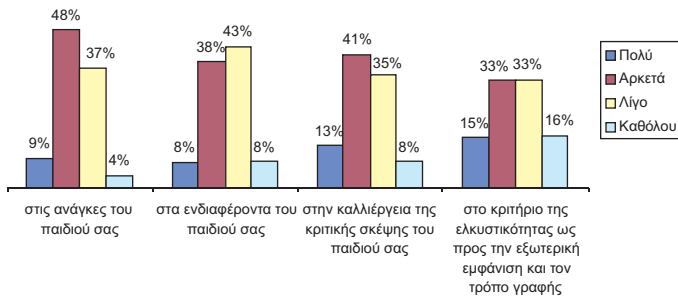
- Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές/τριες, όσοι δηλαδή έρχονται σε άμεση επαφή με τα σχολικά βιβλία, είτε ως διδάσκοντες είτε ως διδασκόμενοι, κρίνουν αρνητικά τα περισσότερα απ' αυτά, στάση που είναι εντονότερη όσο μεγαλύτερη είναι η βαθμίδα της εκπαίδευσης.
- Οι μαθητές/τριες δεν φαίνεται να έχουν προβλήματα κατανόησης με τα περισσότερα από τα σχολικά βιβλία, δηλώνουν ωστόσο ότι δεν τους προσελκύουν, όχι μόνο γιατί δεν ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους, με εξαίρεση τους/τις μαθητές/τριες του Δημοτικού, αλλά και γιατί δεν είναι διδακτικά οργανωμένα έτσι ώστε να τους κατευθύνουν σε διερευνητικές δραστηριότητες που θα τους έκαναν πιο ενεργητικούς και θα προσέδιδαν διαφορετικό νόημα στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Το χρησιμοποιούμενο διδακτικό υλικό δεν είναι επαρκές και κατάλληλο για αλλοδαπούς μαθητές/τριες και μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και πρέπει να αναμορφωθεί κατά περίπτωση.
- Άξια διερεύνησης είναι η θετική στάση των εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών του Δημοτικού και η άμβλυση της κριτικής στάσης όσο απομακρυνόμαστε από τα αστικά κέντρα.

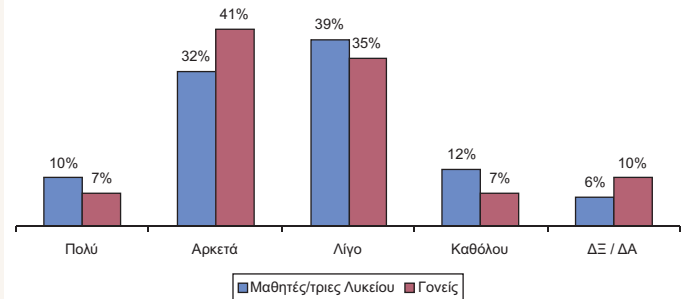
- «Τα έχουν συμπτύξει τα βιβλία, αλλά θέλει πολύ εξήγηση κάθε κομμάτι.» (μαθητής)
- «Το θέμα για μένα είναι ο τρόπος που μας ζητάνε να μαθαίνουμε. Συχνά έχουμε πολλή αποστήθιση και δεν εμβαθύνουμε. Υπάρχει μια τυπική ύλη που πρέπει να καλύψουμε και δεν υπάρχει χρόνος για κάτι παραπάνω.» (μαθητής)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

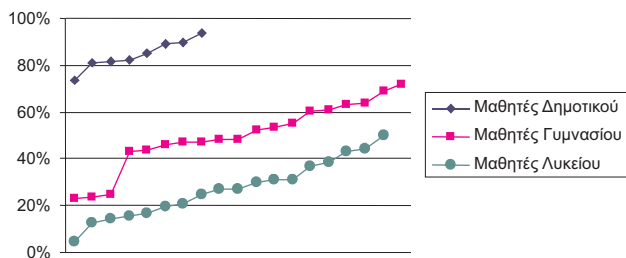
Σε ποιο βαθμό κατά τη γνώμη σας (γονείς) τα σχολικά βιβλία ανταποκρίνονται:

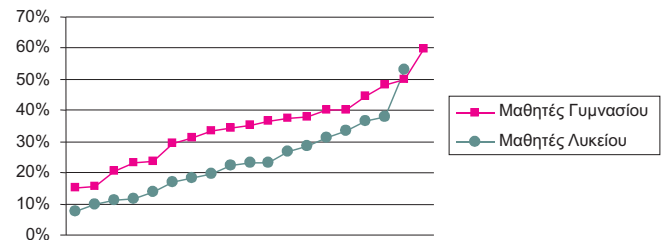
Το διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείται στο σχολείο σε ποιο βαθμό εξασφαλίζει σε όλους τους μαθητές (γηνεείς, αλλοδαπούς, μαθητές με ειδικές ανάγκες) ισότητα ευκαιριών;

Το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων πόσο ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά σου; (% "πολύ" & "αρκετά")

Κατά πόσο το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων σου δίνει ιδέες να πραγματοποιήσεις διάφορες δημιουργικές δραστηριότητες; (% "πολύ" & "αρκετά")

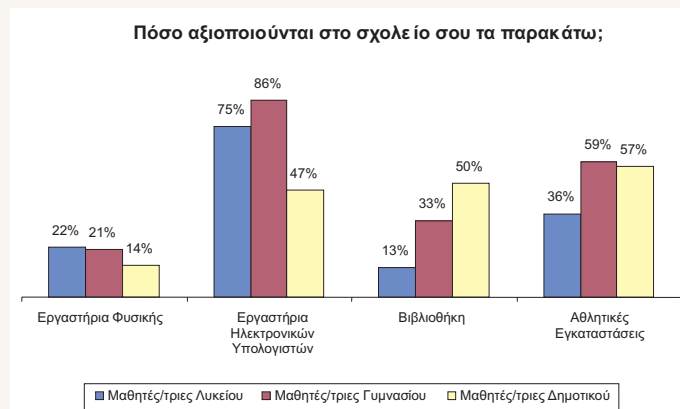
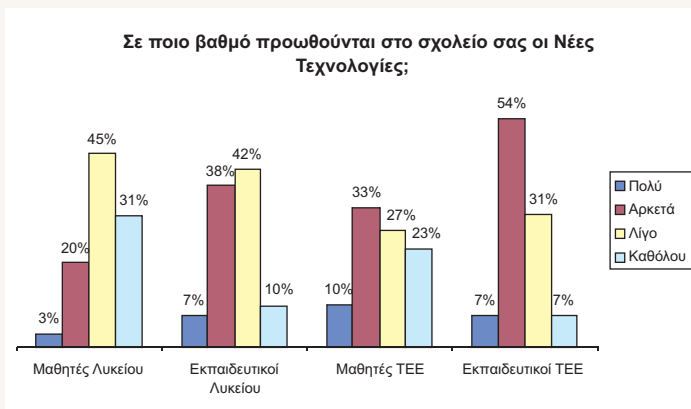

* Στα δύο ανωτέρω γραφήματα ο οριζόντιος άξονας αφορά σε τίτλους σχολικών βιβλίων (μόνο της Γενικής Παιδείας για το Λύκειο).

«Ένα συμπέρασμα που έχω βγάλει εγώ είναι ότι απαξιώνονται τα βιβλία και τα παιδιά, απ' την πρώτη Δημοτικού, θέλουν λυσάρι σε κάθε μάθημα. Έχω προσπαθήσει κι εγώ να λύσω ασκήσεις των μαθηματικών και δεν τα κατάφερα (...) τα βιβλία είναι έτσι φτιαγμένα, ώστε να μην διευκολύνουν την αυτόνομη λειτουργία του μαθητή.» (γονέας)

Περιεχόμενο Σπουδών

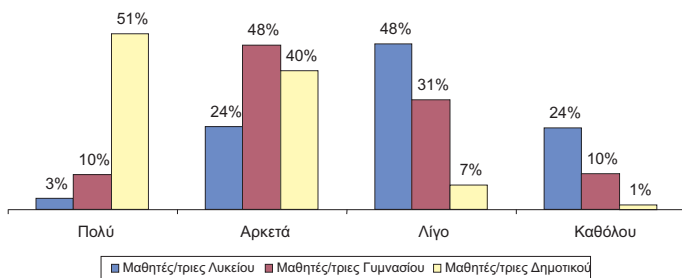
- Παρά την υιοθέτηση στις επίσημες προδιαγραφές της διδασκαλίας βασικών αρχών της σύγχρονης Παιδαγωγικής και Διδακτικής, η διδακτική πράξη φαίνεται να παραμένει -κυρίως στην ανώτερη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης- αρκετά θεωρητική, παραδοσιακή και προσκολλημένη σε μεθόδους που εν μέρει ανταποκρίνονται στις επίσημες προδιαγραφές.
- Η χρήση εποπτικού υλικού κατά τη διδασκαλία των περισσότερων γνωστικών αντικειμένων και ιδιαίτερα των θεωρητικών είναι περιορισμένη.
- Η αξιοποίηση των εργαστηρίων γίνεται κυρίως στο πλαίσιο των αντίστοιχων μαθημάτων (Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Πληροφορική) και στον βαθμό που το επιτρέπουν ο όγκος της διδακτέας ύλης και το Ωρολόγιο Πρόγραμμα (μονώρα και δίωρα μαθήματα).
- Η σύνδεση των σχολικών εργασιών/ δραστηριοτήτων με τη σχολική βιβλιοθήκη, τα εργαστήρια και τις Νέες Τεχνολογίες είναι χαλαρή.
- Η διαθεματικότητα, αιχμή του δόρατος για την ανανέωση της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας, εφαρμόζεται πλημμελώς.

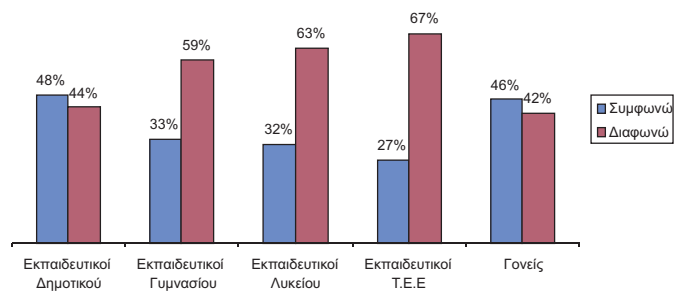
- «Κάποιοι καθηγητές ασχολούνται με κάποια συγκεκριμένα παιδιά και, απ' ό,τι έχω παρατηρήσει, με αυτά που έχουν υψηλή βαθμολογία, ενώ αυτούς που έχουν λίγο λιγότερη τους παραμελούν.» (μαθητής)
- «Πολλοί γονείς αλλά και εκπαιδευτικοί, και εδώ είναι το δυστύχημα, θεωρούν ότι το μάθημα είναι καλό, αν είναι Αρχαία, ή Νέα, ή Μαθηματικά, ή Φυσική (...). Εγώ λέω ότι το μάθημα είναι ανεβασμένο, όταν ο ίδιος ο εκπαιδευτικός θέλει να το ανεβάσει (...). ο δάσκαλος κατά κύριο λόγο πρέπει να εμπνεύσει, εάν δεν εμπνεύσει, δεν πρόκειται να πετύχει τίποτα.» (Διευθυντής)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

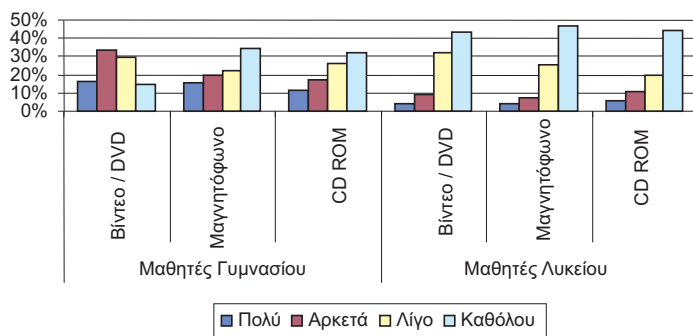
Ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνεις στο σχολείο πόσο είναι ελκυστικός;

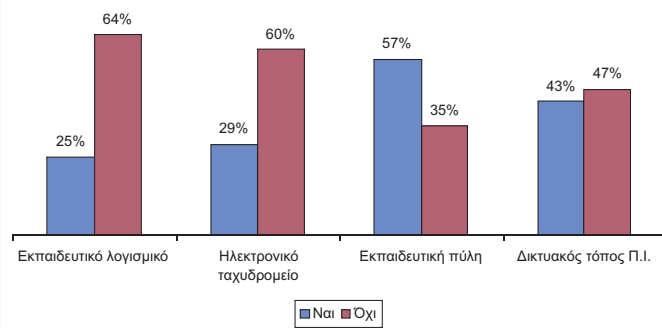
Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών καλλιεργείται στο ελληνικό σχολείο.

Πόσο αξιοποιούνται στο σχολείο σου τα παρακάτω;

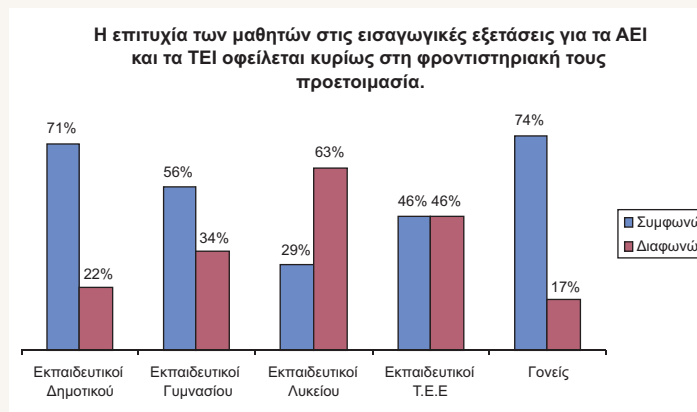
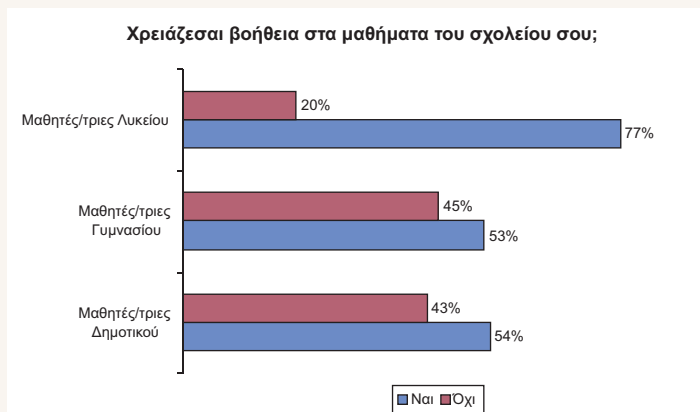
Χρησιμοποιείτε (εκπαιδευτικοί) κατά τη διδασκαλία τις ακόλουθες δυνατότητες των Νέων Τεχνολογιών;

- «Είναι Χημείας τα εργαστήρια· (...) κάναμε μάθημα εκεί στην κατεύθυνση, αλλά πείραμα με Χημεία και Φυσική δεν έχουμε δει. Είμαι 6 χρόνια σε αυτό το σχολείο, πείραμα δεν έχουμε δει· (...) ουσιαστικά δεν ξέρουμε ότι υπάρχει βιβλιοθήκη και μπορούμε να πάρουμε βιβλία.» (μαθητής)
- «Απαιτείται συνεργασία πολλών ειδικοτήτων. (...) Αυτό δεν συμβαίνει στα σχολεία σε μεγάλο βαθμό. Εδώ έχει τύχει πολλές φορές να λέω σε συναδέλφους: ρε παιδιά, εσείς είσθε συνάδελφοι μιας συγκεκριμένης ειδικότητας, καθίστε συνεργαστείτε, βρείτε πράγματα.» (Διευθυντής)

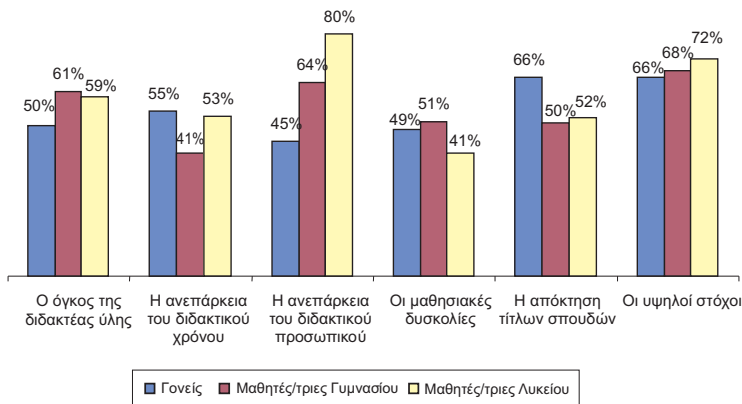
Περιεχόμενο Σπουδών

- Η επιλογή των φροντιστηρίων για την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών εγείρει σημαντικά ερωτήματα για την ποιότητα της παρεχόμενης από το δημόσιο σχολείο γλωσσομάθειας.
- Η προσφυγή σε εναλλακτικές εκπαιδευτικές διαδικασίες με τη μορφή φροντιστηρίων και ιδιαίτερων μαθημάτων καταγράφεται ως αυξητική μεταβαίνοντας από την Πρωτοβάθμια στην ανώτερη βαθμίδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Η προσφυγή σε βοήθεια αφορά κυρίως στους/στις μαθητές/τριες με πολύ καλές έως άριστες επιδόσεις για το Δημοτικό και το Λύκειο, όπου το φαινόμενο της μαζικής προσφυγής στη χρήση εξωσχολικής βοήθειας συνδέεται με τον εξετασιοκεντρικό του χαρακτήρα.
- Η κυριαρχία των φροντιστηρίων (τα ιδιαίτερα μαθήματα, λόγω αυξημένου κόστους συγκριτικά με τα φροντιστήρια, παραμένουν η δεύτερη κατά σειρά επιλογή) δηλώνει μια γενικότερη απαξίωση του δημόσιου σχολείου, που κρίνεται ότι αδυνατεί να επιτελέσει στις υπάρχουσες συνθήκες τον μαθησιακό και παιδαγωγικό του ρόλο.
- Η επιλογή εξωσχολικών εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδικασιών συνοδεύεται και από μία αντίστοιχη υποτίμηση της δημόσιας, δωρεάν παρεχόμενης, υποστηρικτικής βοήθειας με τη μορφή της «Ενισχυτικής Διδασκαλίας» (Γυμνάσιο) και της «Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης» (Λύκειο).

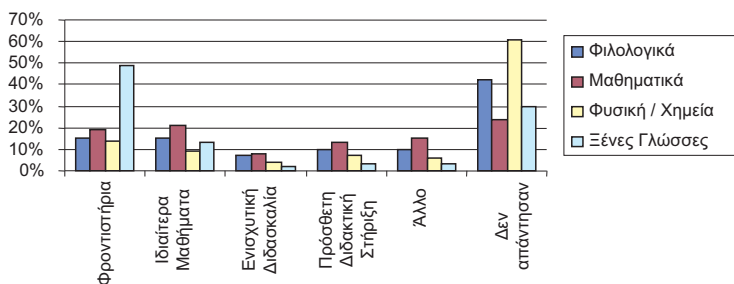
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε ποιο βαθμό νομίζετε ότι οι παρακάτω λόγοι οδηγούν τους μαθητές/τριες στην παρακολούθηση φροντιστηριακών μαθημάτων;

«Το φροντιστήριο έχει την πολυτέλεια της ανοχής· όσα τεστ και να βάλω εγώ εδώ στο σχολείο, θα θεωρηθεί ότι πιέζω τα παιδιά. (...) Το φροντιστήριο έχει το εξής χαρακτηριστικό, ότι πρέπει συνεχώς να ανανεώνεσαι, (...) να ψάχνεις τη βιβλιογραφία, να αλλάζεις τις ασκήσεις σου, να βρίσκεις νέες μεθόδους διδασκαλίας, γιατί άμα δεν δώσεις αποτέλεσμα, δεν θα σε κρατήσει ο φροντιστής στην δουλειά του.» (εκπαιδευτικός)

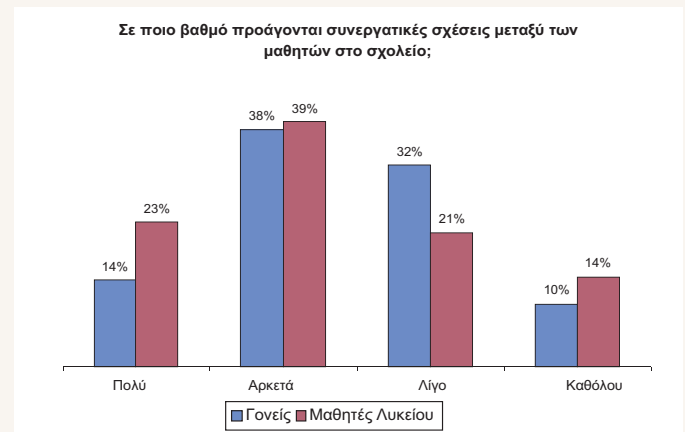
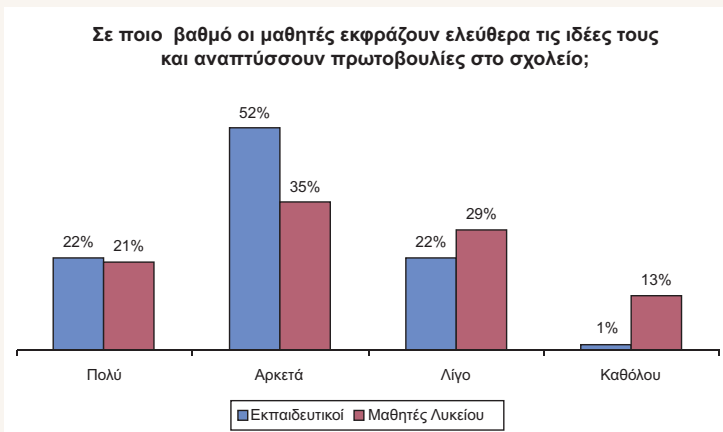
Σε ποια από τα παρακάτω μαθήματα παρέχετε βοήθεια στο παιδί σας και με ποιον τρόπο;

«Άλλη η οικειότητα που έχεις στο φροντιστήριο· εδώ πέρα έχεις και τον φόβο της βαθμολογίας· είναι διαφορετική η σχέση που έχεις στο φροντιστήριο από ό,τι έχεις εδώ. Εδώ είναι λίγο πιο ψυχροί πιστεύω, (...) γιατί στο φροντιστήριο, αν κάνεις ένα λάθος, πιστεύω ότι δεν έχεις το πρόβλημα τι θα πει ο καθηγητής, ενώ εδώ φοβάσαι.» (μαθητής)

Περιεχόμενο Σπουδών

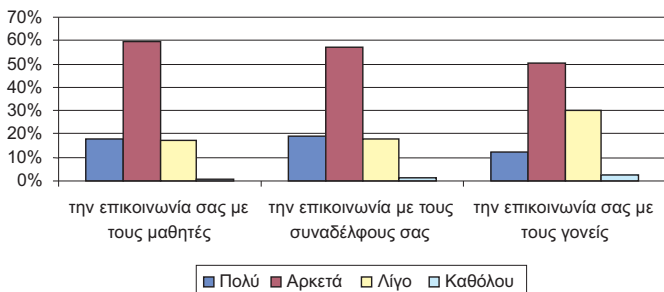
- Το σχολικό περιβάλλον διευκολύνει τις συναναστροφές και τις φιλίες με τα παιδιά της ίδιας ή των άλλων τάξεων.
- Οι δυνατότητες ανάπτυξης προσωπικών απόψεων, πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων είναι μάλλον περιορισμένες στο ελληνικό σχολείο.
- Οι απόψεις των γονέων σχετικά με το πόσο βοηθά τους εκπαιδευτικούς στο διδακτικό έργο τους η συνεργασία με τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων εμφανίζονται αρκετά αβέβαιες.
- Οι διδακτικές πρακτικές και οι στόχοι του σημερινού σχολείου δεν φαίνεται να ικανοποιούν τις αναμονές εκπαιδευτικών και γονέων.

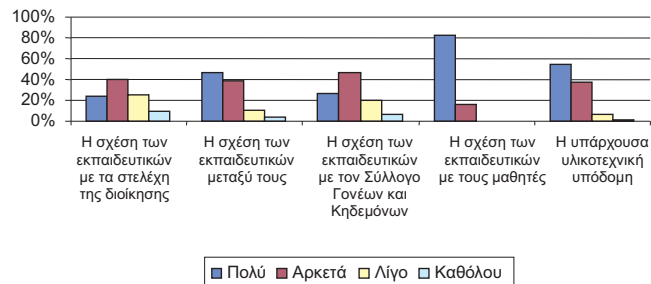
- «Εμένα πέρσι οι γονείς συνέβαλαν πολύ αρνητικά (...) μου έλεγαν να μην τους βάζω δουλειά για το σπίτι, να πηγαίνουν και να έρχονται δηλαδή.» (εκπαιδευτικός)
- «Όταν έχω έναν εκπαιδευτικό πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στον χώρο του σχολείου, είναι σίγουρο ότι ο εκπαιδευτικός θα βρει τρόπους να δραστηριοποιηθεί μέσα σ' αυτόν τον χώρο. Όταν όμως δεν του δίνεις την δυνατότητα να παραμένει σ' αυτόν τον χώρο...» (Διευθυντής)
- «Δεν μπόρεσε να καταξιωθεί η επαγγελματική εκπαίδευση στην κοινωνία και το ζητούμενο είναι πώς θα κάνουμε τους γονείς και τα παιδιά να μας εμπιστευτούν.» (Προϊστάμενος Τεχνικής Εκπαίδευσης)
- «Συμπεριφορά απρεπέστατη! (...) Όχι δεν σέβονται τους καθηγητές, στο λέω εγώ υπεύθυνα (...). Φταίνε και οι γονείς φταίνε και οι καθηγητές. Δεν επιτρέπεται ο μαθητής να μιλάει στον ενικό στον καθηγητή. Πού το βρήκαμε αυτό; (...) Τώρα έχουν ξεφύγει τα παιδιά. (...) Δεν τα βλέπω να φοβούνται τους καθηγητές. Τους έχουν πάρει τον αέρα. (...) Οι καθηγητές που συνοδεύουν τα παιδιά στις εκδρομές τα αφήνουν λάσκα, ανεξέλεγκτα ...» (γονέας)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

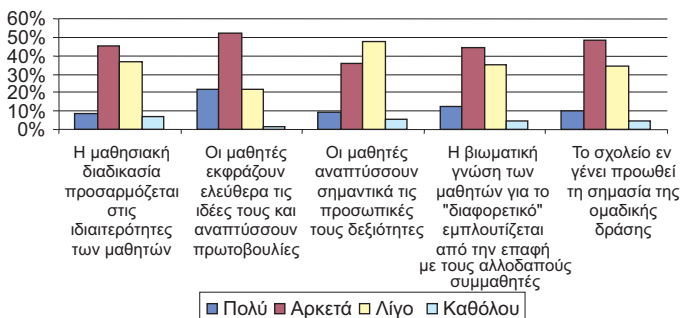
Σε ποιο βαθμό το σημερινό σχολείο ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σας (εκπαιδευτικοί) σχετικά με τα παρακάτω;

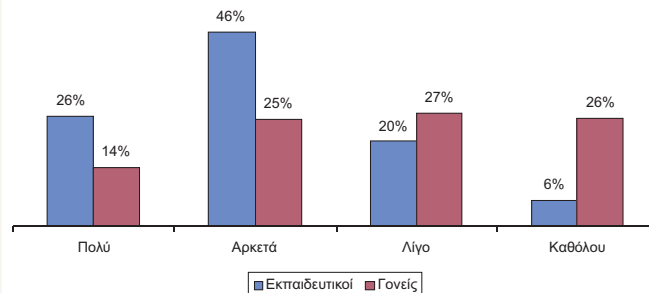
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε (εκπαιδευτικοί) ότι επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία τα παρακάτω;

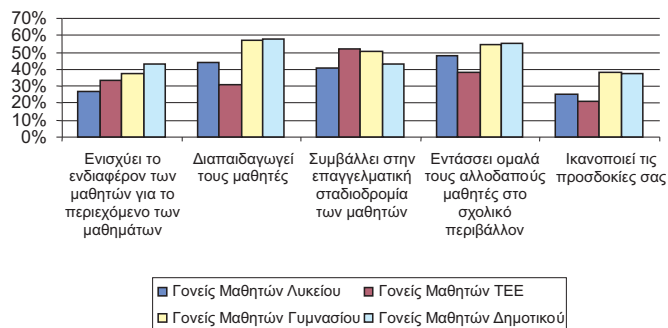
Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε (εκπαιδευτικοί) με τα παρακάτω;

Σε ποιο βαθμό η εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζεται από τη σχέση των εκπαιδευτικών με τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων;

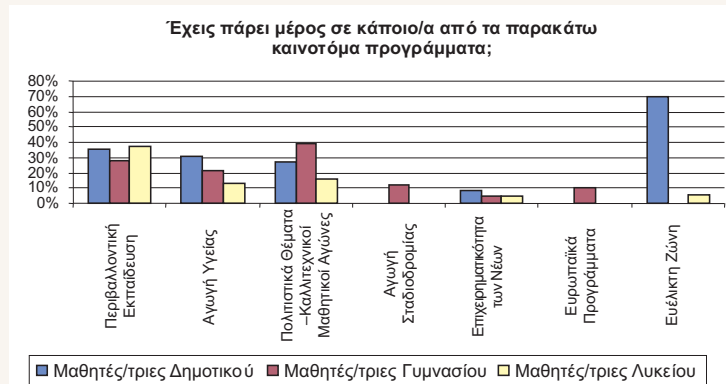
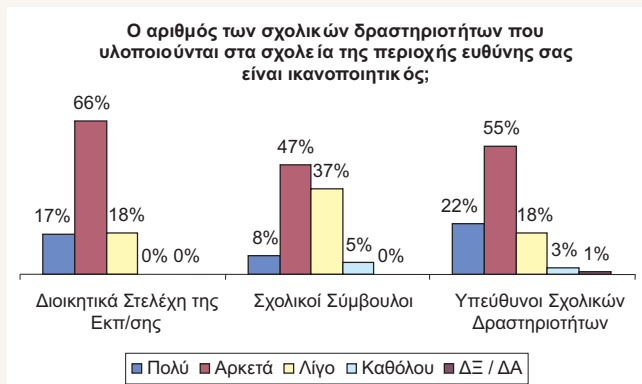
Κατά πόσο το ελληνικό σχολείο πετυχαίνει τα παρακάτω;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Καινοτόμα Προγράμματα

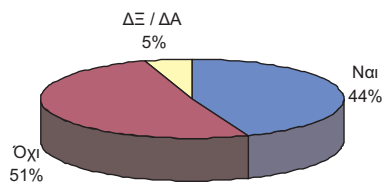
- Τα Καινοτόμα Προγράμματα, εστίες ανανέωσης και εμπλουτισμού του παιδαγωγικού πλαισίου της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, συμβάλλουν στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, αναβαθμίζοντας τον ρόλο και το διδακτικό τους έργο, αλλά και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών σε θέματα επίκαιρα και σημαντικά που απασχολούν τη διεθνή κοινότητα και άπτονται της βελτίωσης της ποιότητας ζωής.
- Η συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών σε Καινοτόμα Προγράμματα δεν είναι ικανοποιητική: μόνον τέσσερις σχεδόν στους δέκα εκπαιδευτικούς έχουν υλοποιήσει έστω και μία φορά ένα καινοτόμο πρόγραμμα και έξι στους δέκα μαθητές/τριες έχουν συμμετάσχει σε κάποιο. Η «απήχηση» των Καινοτόμων Προγραμμάτων είναι μεγαλύτερη στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και μάλιστα των αγροτικών και ημιαστικών κυρίως περιοχών.
- Παρά τις προσπάθειες που έγιναν και γίνονται για την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Υποστήριξης Καινοτόμων Δράσεων (Σ.Σ.Ν., Κ.Π.Ε., ΚΕ.ΣΥ.Π. και ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.), η απήχηση στην εκπαιδευτική και μαθητική κοινότητα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ικανοποιητική, για λόγους που συνδέονται με την ανεπαρκή τους στελέχωση αλλά και την ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.
- Στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υλοποιούνται κυρίως προγράμματα Πολιτιστικών Θεμάτων/ Καλλιτεχνικών Μαθητικών Αγώνων, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αγωγής Υγείας και πολύ λιγότερα Αγωγής Σταδιοδρομίας, Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Επιχειρηματικότητας των Νέων.

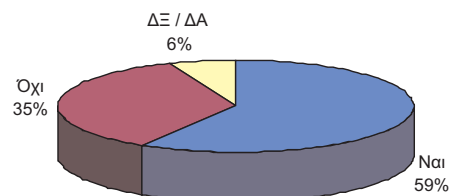
- «Ήταν ευχάριστα, ήμασταν όλα τα παιδιά μαζί, (...) σκάβαμε τον κήπο του σχολείου, γελάγαμε, ποτίζαμε· μου άρεσε αυτό που έκανα· και αυτό για τα παιδιά είναι σημαντικό: να νιώθεις ότι δίνεις κάτι για το σχολείο σου.» (μαθητής)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

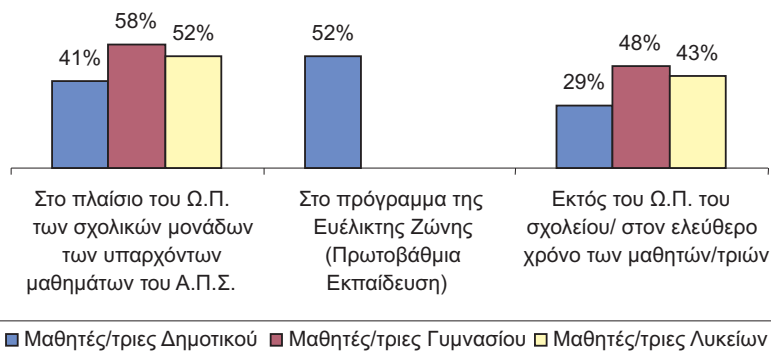
Έχετε συμμετάσχει (εκπαιδευτικοί) σε καινοτόμα προγράμματα που πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο σας;

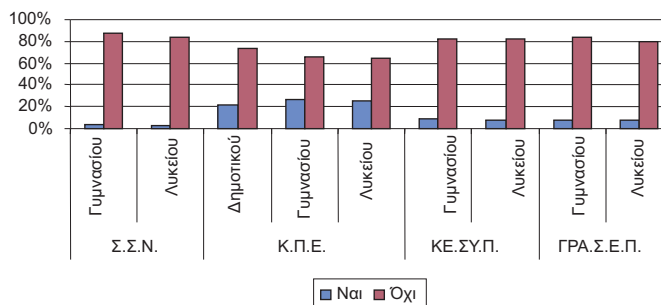
Συμμετέχει το παιδί σας σε καινοτόμα προγράμματα;

Η συμμετοχή των μαθητών του σχολείου σου σε καινοτόμα προγράμματα πότε πραγματοποιείται;

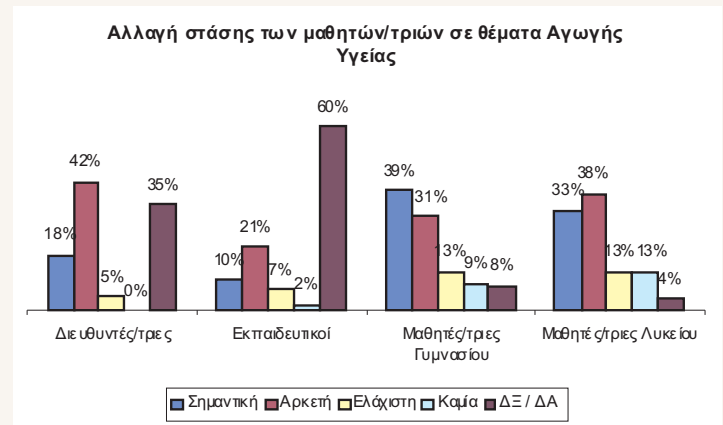
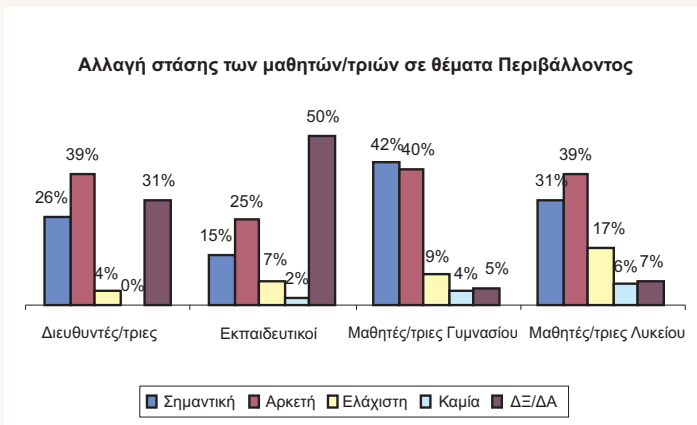
Έχετε επισκεφτεί (μαθητές) κάποιο από τα παρακάτω κέντρα υποστήριξης καινοτόμων προγραμμάτων;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Καινοτόμα Προγράμματα

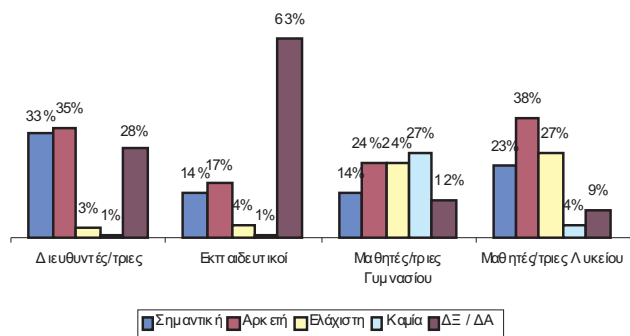
- Τα Καινοτόμα Προγράμματα λειτουργούν κυρίως ως «νησίδες ανάσας», καθώς δεν ανατροφοδοτούν με ανάλογες δραστηριότητες τη διδακτική πράξη.
- Οι μαθητές/τριες που πήραν μέρος σε καινοτόμες δραστηριότητες ομολογούν ότι η συμμετοχή τους σε αυτές συνέβαλε στην αλλαγή της στάσης τους απέναντι στο σχολείο και στα επιμέρους θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν.
- Μέσω των καινοτόμων δράσεων οι μαθητές/τριες ξεφεύγουν από τη μονοτονία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, πραγματεύονται ενδιαφέροντα θέματα (γεγονός που δεν συμβαίνει στα συμβατικά μαθήματα), μαθαίνουν να γίνονται ενεργοί και κοινωνικά προβληματισμένοι πολίτες.
- Οι καινοτομίες προωθούν διαύλους ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, αναβαθμίζοντας την ποιότητα της διδασκαλίας.

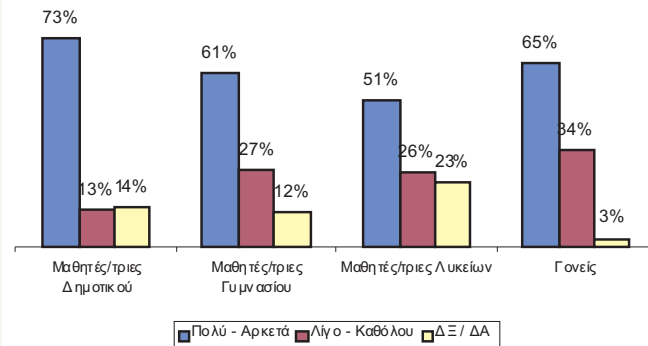
- «(...) είναι μια ιδιαίτερη σχέση που δημιουργείς με τους μαθητές, διότι μπορείς να τους μιλήσεις, να τους συμπεριφερθείς διαφορετικά και να διαμορφωθεί μια διαφορετική σχέση. (...) είναι μια ευκαιρία σύσφιξης των σχέσεων εκπαιδευτικού-μαθητών.» (εκπαιδευτικός)
- «Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης παρέχει ουσιαστικά το πλαίσιο και την άνεση για να συντελεστεί κάτι πρωτότυπο, που δεν θα μπορούσε ή δύσκολα θα γίνονταν μέσα στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα του σχολείου.» (Διευθύντρια)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

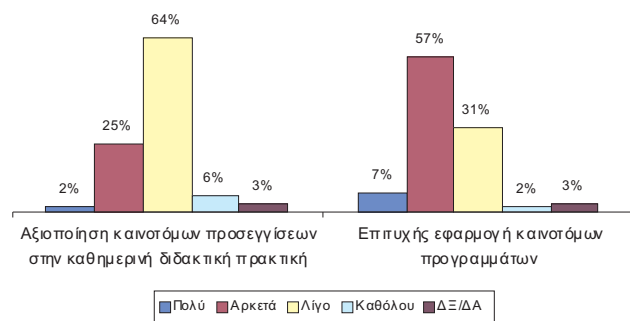
Αλλαγή στάσης των μαθητών/τριών σε πολιτιστικά θέματα

Αλλαγή στάσης των μαθητών/τριών απέναντι στο σχολείο

Σημειώστε τον βαθμό συμφωνίας σας (Σχολικοί Σύμβουλοι) με τις παρακάτω απόψεις.

- «Στο πλαίσιο των σχολικών δραστηριοτήτων φαίνεται ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί βρίσκουν αφορμή να προσεγγίσουν τις ανάγκες και αναζητήσεις που έχουν οι μαθητές/τριες, ώστε να καλλιεργείται το γνήσιο ενδιαφέρον τους και να εκδηλώνεται η αυτενέργεια και η πρωτοβουλία από την πλευρά τους.» (Διευθύντρια)
- «Πιστεύω ότι και στο μάθημα θα πρέπει να κάνω δραστηριότητες. Σήμερα στο μάθημά μου (Φυσική), ρωτάνε οι μαθητές γιατί δεν κάνουμε παζλ όπως κάνουμε στην Περιβαλλοντική. Είναι κάτι που το ζητάνε.» (εκπαιδευτικός)

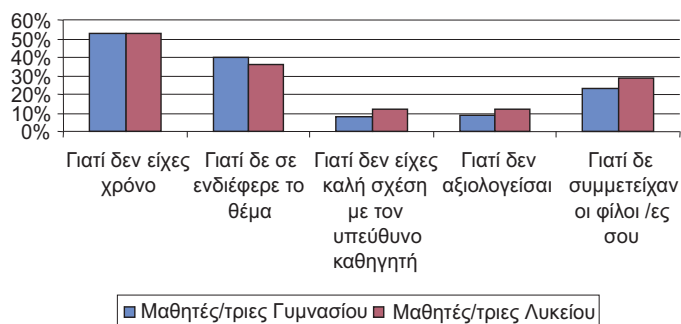
- «Θεωρώ ότι κάνει πολύ δουλειά ο δάσκαλος για να το προετοιμάσει. Τα παιδιά λίγα πράγματα κάνουν και (...) λίγα πράγματα παίρνουν ίσως (...) και πρέπει να υπάρχει και χρόνος και από πάνω κάνεις και έξοδα από μόνος σου.» (εκπαιδευτικός)
- «Θέλει κόπο, δηλαδή πρέπει να κάθεται παραπάνω ώρες στο σχολείο και, επειδή βασικά δεν υπάρχει βιβλίο, πρέπει μόνος σου να σκεφτείς τι να πεις, να ψάξεις πηγές, να ετοιμάζεις δραστηριότητες και γενικά όλα να τα κάνεις μόνος σου.» (εκπαιδευτικός)
- «Εκεί μπορεί να ξεδιπλώσει ο καθένας και το ταλέντο του, δηλαδή κάποιος έχει ταλέντο στην ζωγραφική, στη μουσική...» (εκπαιδευτικός)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

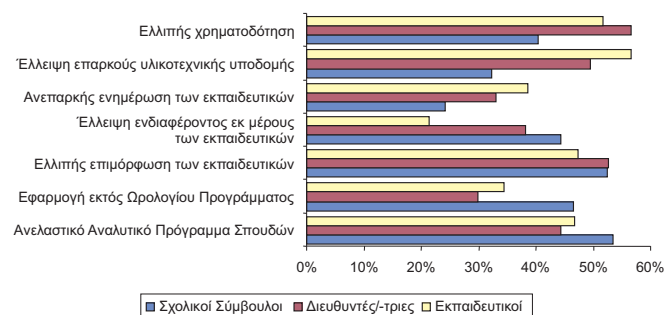
Καινοτόμα Προγράμματα

- Η περιορισμένη εφαρμογή καινοτομιών στο ελληνικό σχολείο συνδέεται με το ανελαστικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών κυρίως της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τον επιπλέον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία και την εφαρμογή τους, την υλοποίησή τους εκτός του Ωρολογίου Προγράμματος, την ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε συνδυασμό με την έλλειψη ενδιαφέροντος, την ελλιπή υλικοτεχνική υποδομή και την ελλιπή οικονομική υποστήριξη.
- Η περιορισμένη εφαρμογή καινοτομιών στο ελληνικό σχολείο συνδέεται -κατά τη γνώμη των μαθητών/τριών- με το ωράριο των φροντιστηρίων και τα ιδιαίτερα μαθήματα που τους εμποδίζουν να παραμείνουν στο σχολείο μετά το πέρας του Ωρολογίου Προγράμματος, την τάση των γονέων τους να υποβαθμίζουν σε δευτερεύουσας σημασίας τα καινοτόμα προγράμματα, τον περιορισμένο αριθμό των μαθητών/τριών ανά πρόγραμμα, την έλλειψη συμμετοχής των εκπαιδευτικών και την έλλειψη χρόνου.
- Για να μετατραπούν οι καινοτομίες από «νησίδες ανάσας» σε «εστίες έμπνευσης και δημιουργίας», είναι σκόπιμο αυτές να υλοποιούνται εντός του Ωρολογίου Προγράμματος, να ενημερώνονται οι γονείς για τη φιλοσοφία και τους σκοπούς τους, να δοθούν κίνητρα στους εκπαιδευτικούς, να προωθηθεί η συνεργασία Σχολικών Συμβούλων και Υπευθύνων Σχολικών Δραστηριοτήτων με τους εκπαιδευτικούς, να στελεχωθούν τα κέντρα στήριξης με εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς, να δημοσιοποιούνται τα αποτελέσματα των καινοτόμων δράσεων και να επιβραβεύονται οι αξιόλογες προσπάθειες.

Για ποιους λόγους δεν συμμετείχες (μαθητές) σε καινοτόμα προγράμματα;

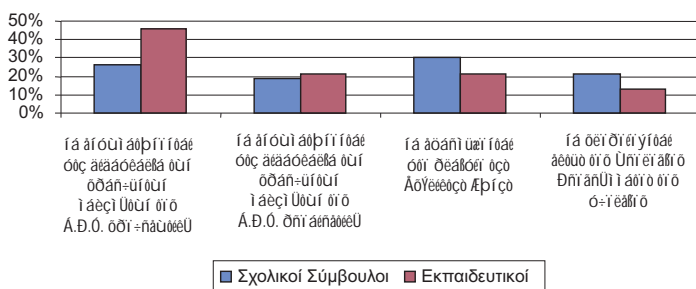

Ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν την υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων;

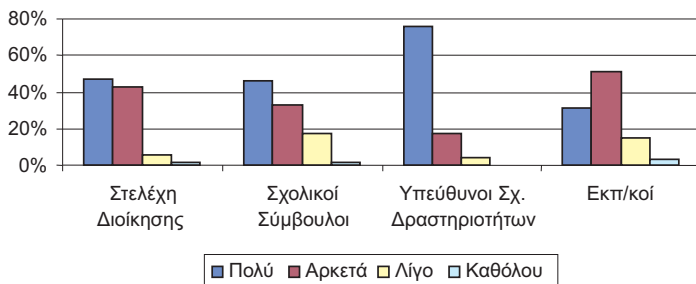
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τα καινούρια προγράμματα θα πρέπει:

- «Απαιτούν πιο ενεργή ενασχόληση και διάθεση προσωπικού χρόνου των εκπαιδευτικών, καθώς και προβλήματα ολοκλήρωσης της διδακτέας ύλης, αφού τις περισσότερες φορές πρέπει να κλέψεις χρόνο από τα μαθήματα.» (Σχολικός Σύμβουλος)
- «Μόνο η αποδέσμευση του Λυκείου από τις Πανελλήνιες Εξετάσεις, μπορεί να επιτρέψει την πιο γενικευμένη συμμετοχή στα προγράμματα.» (Διευθυντής)

Τα καινούρια προγράμματα αποτελούν "μοχλό" εξέλιξης και αναβάθμισης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης;

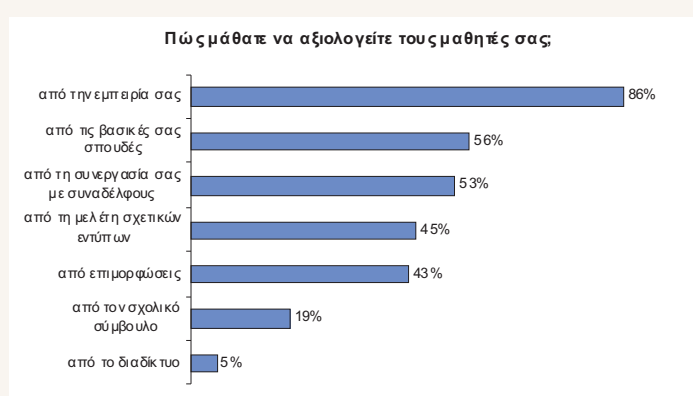
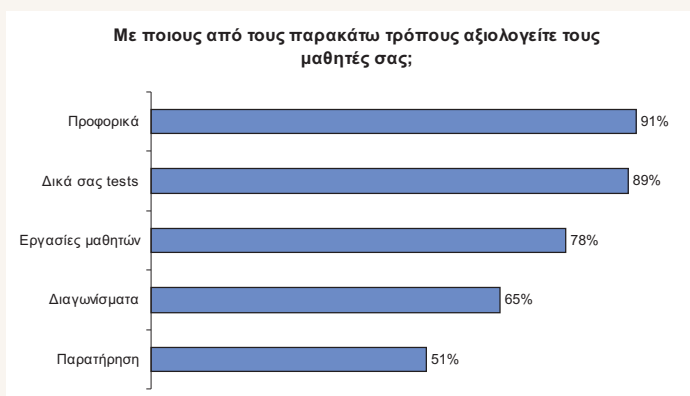

- «Θέλει κόπο, δηλαδή πρέπει να κάθεται παραπάνω ώρες στο σχολείο· υποτίθεται ότι πληρωνόμαστε γι' αυτό, παίρνουμε κάποιες υπερωρίες, αλλά επειδή βασικά δεν υπάρχει βιβλίο, πρέπει μόνος σου να σκεφτείς τι να πεις, μόνος σου να ψάξεις πηγές και γενικά να ετοιμάζεις δραστηριότητες. Και δεν είναι μόνο να τα σκεφτείς αλλά και να τα υλοποιήσεις, να ετοιμάσεις μόνος σου τα ερωτηματολόγια και γενικά όλα να τα κάνεις μόνος σου.» (εκπαιδευτικός)

- «Τους εκπαιδευτικούς, η αλήθεια να λέγεται, τους επιβαρύνει, γι' αυτό η πιο σημαντική προϋπόθεση να υλοποιηθεί ένα από αυτά τα προγράμματα είναι το μεράκι τους.» (Προϊστάμενος Εκπαίδευσης)
- «Τα προγράμματα παίρνουν χρόνο από την Ευέλικτη Ζώνη, την οποία πολλοί δάσκαλοι θα ήθελαν να τη χρησιμοποιήσουν για τη συμπλήρωση της ύλης.» (εκπαιδευτικός)

Αξιολόγηση του μαθητή

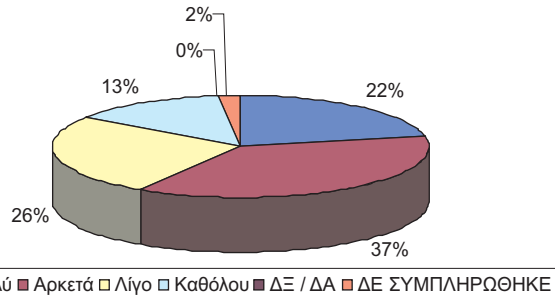
- Η αξιολόγηση του/της μαθητή/τριας παίζει σημαντικό ρόλο στη συνδιαμόρφωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, επειδή αποτελεί *μηχανισμό συνεχούς παρακολούθησης* της προόδου των μαθητών/τριών και της αποτελεσματικότητας στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία, *μηχανισμό πιστοποίησης* των μαθητικών επιδόσεων (με τελικές, πανελλαδικές εξετάσεις και τίτλους σπουδών) και *δείκτη της παιδαγωγικής ποιότητας* σε επίπεδο σχολικής μονάδας.
- Αν και θεσμοθετήθηκαν εναλλακτικές προσεγγίσεις αξιολόγησης του/της μαθητή/τριας, στην πράξη κυριαρχούν οι παραδοσιακές, ακόμα και στο Δημοτικό Σχολείο, γεγονός που αναδεικνύει την έλλειψη επαρκούς παιδαγωγικής καθοδήγησης των εκπαιδευτικών σε θέματα αξιολόγησης του μαθητή.
- Ένα σημαντικό ποσοστό εκπαιδευτικών θεωρεί αναγκαία την επιμόρφωση σε θέματα αξιολόγησης του/της μαθητή/τριας, αποδεικνύοντας ότι οι πρακτικές της «εμπειρικής» αξιολόγησης, της συνεργασίας των εκπαιδευτικών ή της αναζήτησης βοήθειας από το διαδίκτυο γίνονται κατ' ανάγκην.
- Ένα πολύ υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών, ανεξαρτήτως βαθμίδας, χρησιμοποιεί παραδοσιακές μεθόδους αξιολόγησης (*προφορικά, tests*), ενώ η κλασική μέθοδος των *διαγωνισμάτων*, προτιμάται από τους εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε αντίθεση με εκείνους της Πρωτοβάθμιας, όπου τα διαγωνίσματα δεν είναι υποχρεωτικά. Εξάλλου, το ποσοστό εκπαιδευτικών που εστιάζει την αξιολόγησή του στις *εργασίες* των μαθητών/τριών μειώνεται αισθητά στους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε Λύκεια.
- Οι τεχνικές αξιολόγησης που στοχεύουν στη διερεύνηση του *γνωστικού αποτελέσματος* (προφορικά, tests, διαγωνίσματα) κερδίζουν την προτίμηση των εκπαιδευτικών.
- Η *παρατήρηση*, μία από τις τεχνικές αξιολόγησης που «*αποτιμά χαρακτηριστικά του/της μαθητή/τριας, όπως η συνεργατικότητα, η προσπάθεια, το ενδιαφέρον, η συνολική παρουσία και η συμπεριφορά στο σχολείο*», επιλέγεται από νεότερους, κυρίως, εκπαιδευτικούς.

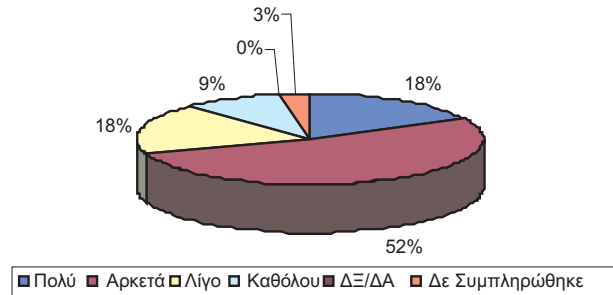
* Σε μερικά γραφήματα οι συνολικές συχνότητες των απαντήσεων υπερβαίνουν το 100%, επειδή οι ερωτώμενοι είχαν περισσότερες από μία επιλογές.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

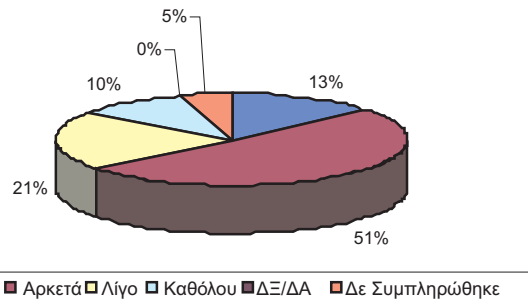
Σε ποιο βαθμό θεωρείτε (εκπαιδευτικοί) ότι έχετε ανάγκη επιμόρφωσης στον τομέα της αξιολόγησης του μαθητή;

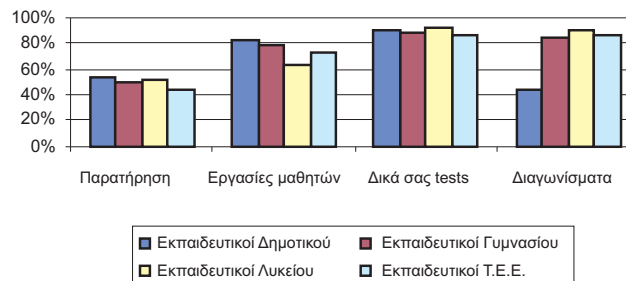
Γνωρίζετε (εκπαιδευτικοί) τις οδηγίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι. για την αξιολόγηση του μαθητή;

Εφαρμόζετε (εκπαιδευτικοί) τις οδηγίες του ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι. για την αξιολόγηση του μαθητή;

Με ποιους από τους παρακάτω τρόπους αξιολογείτε τους μαθητές σας;

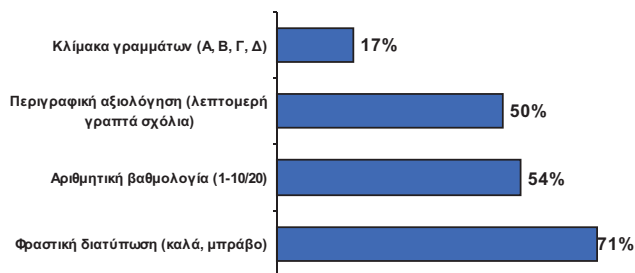

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

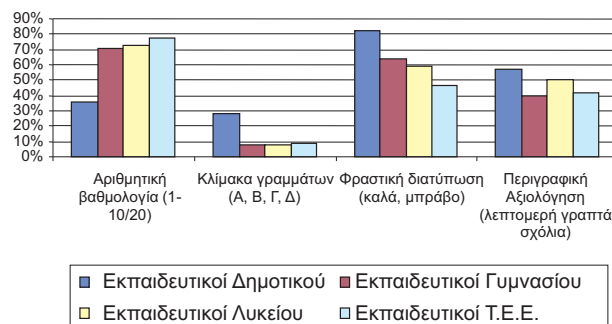
Αξιολόγηση του μαθητή

- Ως σημαντικότερα κριτήρια αξιολόγησης οι μαθητές/τριες θεωρούν τη *συμμετοχή στο μάθημα* και τη *συμπεριφορά* στην τάξη, πιστεύοντας ότι η *κριτική ικανότητα* και η *δημιουργικότητα* βαραίνουν πολύ λιγότερο.
- Η *φραστική διατύπωση* ως μέσο έκφρασης του αξιολογικού αποτελέσματος συγκεντρώνει την προτίμηση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ η *αριθμητική βαθμολογία* εκείνων της Δευτεροβάθμιας. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών διατυπώνει με *σύντομες φράσεις* αξιολογικές κρίσεις (μπράβο, καλά, κ.λπ.).
- Οι μαθητές/τριες των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης προτιμούν την *αριθμητική βαθμολογία*, με δεύτερη επιλογή την *περιγραφική αξιολόγηση*.
- Η βαθμολογική αξιολόγηση φαίνεται σημαντική για τους γονείς, αν και εκείνοι των μαθητών/τριών του Λυκείου την εμπιστεύονται λιγότερο των υπολοίπων ως ακριβές και αξιόπιστο κριτήριο της προόδου των μαθητών/τριών.
- Αρχίζει να γίνεται κοινή συνείδηση των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία, εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων, ότι η απλή αριθμητική αποτίμηση της επίδοσης των μαθητών/τριών δεν αποτελεί επαρκή αποτύπωση της αξιολογικής κρίσης και ούτε είναι αφ' εαυτής ικανή να λειτουργήσει ως ανατροφοδοτικός μηχανισμός.

Ποιες από τις παρακάτω μορφές αξιολόγησης χρησιμοποιείτε προκειμένου να διατυπώσετε τις αξιολογικές σας κρίσεις για τους μαθητές σας κατά την καθημερινή πρακτική;

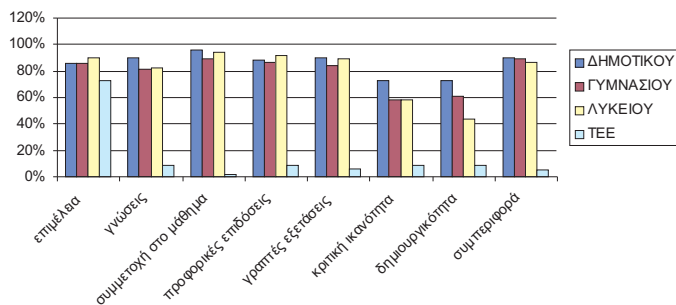

Σημειώστε ποιες από τις παρακάτω μορφές χρησιμοποιείτε προκειμένου να διατυπώσετε τις αξιολογικές σας κρίσεις για τους μαθητές σας κατά την καθημερινή πρακτική.

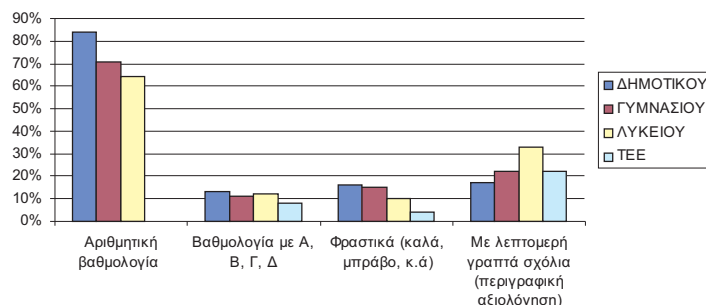

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Πόσο σημαντικό ρόλο πιστεύεις ότι παίζουν τα παρακάτω για την αξιολόγησή σου από τους δασκάλους σου;

Με ποιους από τους παρακάτω τρόπους θα προτιμούσες να βαθμολογήσαι;

- «Νομίζω πως, αν η βαθμολογία γίνεται σωστά, ο εκπαιδευτικός δηλαδή πραγματικά επιβραβεύει αυτά που πρέπει να επιβραβεύσει, η βαθμολογία δεν είναι άσχημη.» (γονέας)
- «Γενικά δεν συμφωνώ με τη βαθμολόγηση. Καταρχάς μπορείς να αξιολογείς ένα Βουλγαράκι με τον ίδιο τρόπο που θα αξιολογήσεις ένα Ελληνάκι; Ας πούμε, σε έναν αδιάφορο μαθητή Έλληνα θα βάλεις 5, στον Βούλγαρο που δεν ξέρει τη γλώσσα και το παλεύει τι θα βάλεις; 5 και σ' αυτόν; (...) Πέρασι είχα παιδί με ειδικές ανάγκες στην τετάρτη και δεν ήξερε ούτε τα γράμματα της αλφαβήτα να ξεχωρίσει. Πώς να το βαθμολογούσα αυτό το παιδί;» (εκπαιδευτικός)
- «Δεν μπορώ να αξιολογήσω μόνο την επίδοση, αξιολογώ την προσωπικότητα του, τη συμπεριφορά του μέσα στην τάξη, την επικοινωνία, την ομαδικότητά του, τη δημιουργική σκέψη· στην προσπάθεια δίνω σημαντικό βαθμό.» (εκπαιδευτικός)
- «Οι μέτριοι μαθητές προτιμούν τα σχόλια, γιατί λειτουργούν αγχολυτικά και στενοχωριούνται με έναν πιο μέτριο βαθμό, ενώ τους πιο καλούς μαθητές ικανοποιεί η αριθμητική βαθμολογία.» (εκπαιδευτικός)
- «Για μένα δεν μπορεί να υπάρχει παιδί που να μπορεί να πάρει σε όλα τα μαθήματα 20. Θεός είναι; Εγώ δεν λέω ότι δεν υπάρχουν καλοί μαθητές, σίγουρα υπάρχουν οι εξαιρέσεις. Δεν μπορεί όμως σε μια τάξη 25 παιδιών τουλάχιστον οι 17 να έχουν στα περισσότερα μαθήματα 20.» (μαθητής)
- «Μπορεί να μου δημιουργήσει λάθος προσδοκίες σχετικά με το παιδί μου, δηλαδή το παιδί μου δεν είναι του 10, είναι του 8· αν το ξέρω, αλλιώς το αντιμετωπίζω κι αλλιώς, αν είναι συγκαλυμμένο (...) πίσω από έναν βαθμό, και μεθαύριο πελαγώνω.» (γονέας)

Αξιολόγηση του μαθητή

- Η γενικότερη στάση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων ως προς την ενσωμάτωση της αξιολόγησης της προόδου των μαθητών/τριών στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία είναι θετική και σύμφωνη με τη φιλοσοφία του Δ.Ε.Π.Σ. και των νέων Α.Π.Σ.: η συντριπτική πλειονότητα των ερωτηθέντων χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για να διαμορφώσουν ανάλογα τη διδασκαλία τους και να συζητήσουν με τους/τις μαθητές/τριες.
- Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης για τη βαθμολόγηση των μαθητών/τριών είναι εντονότερη στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, και ιδιαίτερα στην Τ.Ε.Ε. και το Γενικό Λύκειο.
- Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι γονείς εμπιστεύονται την αξιολογική τους κρίση, στάση η οποία επιβεβαιώνεται από τις αντιλήψεις των γονέων για το ότι η βαθμολογία του παιδιού τους αποτυπώνει με ακρίβεια και αντικειμενικότητα την πρόοδό του, κυρίως όσον αφορά στην αριθμητική βαθμολογία των γραπτών τεστ και σε αυτήν του τριμήνου/ τετραμήνου.
- Οι γονείς φαίνεται ότι βασίζονται περισσότερο στη γραπτή βαθμολογία για να εκτιμήσουν την πρόοδο του παιδιού τους και λιγότερο στα σχόλια των εκπαιδευτικών που διατυπώνονται σε πρόσωπο με πρόσωπο συζήτηση, κατά την επίσκεψή τους στο σχολείο.
- Πάνω από δύο στους τρεις εκπαιδευτικούς δηλώνουν πολύ ή αρκετά ικανοποιημένοι από τις επιδόσεις και τη συμπεριφορά των μαθητών/τριών τους, με σημαντικότερη εξαίρεση τους εκπαιδευτικούς της Τ.Ε.Ε., αναφορικά κυρίως με την επίδοση και λιγότερο με τη συμπεριφορά των μαθητών/τριών τους.

